

UNITÁRIUS ÉLET

Kéthavonta megjelenő folyóirat • 2011. március–április • 65. évfolyam 2. szám

Kedves Olvasóink! • Feltámadásra ítélve • Új Dévavára épül
Március 15-i beszéd • Laudáció Elekes Botond
Palást és múzsa • Egyházközségeink életéből
Mikó Imre beszámoló • Filléres emlékeink

KEDVES OLVASÓINK!

Volt egy tavasz, az elmúlt esztendő, amelyik annyi mindent hozott. Nemzeti naggyá létünkben felemelkedést, bizakodást, reménykedést. A rügybomlásban, virágfakadásban, életelindulásban lehangolódást, bizonytalanságot. Az erdélyi testvértemplomaink mintájára (eltér en a hazai tiri-tarka színezéstől, pirostól, rózsaszínen át citromsárgáig) hófehérre meszelt füzesgyarmati istenházával szemben lévő gólyafészek lakói augusztus elején már reményvesztetten hagyták itt fészkeiket, ketten, utódok nélkül. A tavaszi hideg, havazásos-ess napokban lerakott tojásaik egyike-másika élettelen maradt, a kikelt egyetlen utódot a mostoha id elpusztította, ott találtuk élettelenül a templomba vezető járda mellett. A szülők rendezetlenül hagyták itt fészkeiket, valamilyen étkezésre szánt növény magvaiból, gyökereiből éktelenkedő, méternyi magas gaz mellett a szelídebb nyárutó és szel alatt. A kegyes téli fagy egy kicsit elviselhetőbbé tette a csúnya látványt a fészek tetején, barnára fagyasztotta, megtörte a gyomokat. Aztán a tudósításokból megtudtuk, hogy országszerte, sőt Európa-szerte a nehéz esztendő mennyi kárt okozott gólya-ügyben is. Így várni az új tavaszt, nem volt reménykelt ebben a vonatkozásban sem! De az jött Isten akarata szerint.

Március idusa után nem sokkal az elz években megszoktak jönni a tavasz eme hírnökei. De most nem, még a tavaszi nap-éj egyenlőség utáni napokban sem. Milyen tavasz vár ránk, kérdeztük tanácstalanul, és milyen lesz az esztendőnk, ha a tavasz is így köszönt ránk, hírnökei nélkül. Bejártuk a kis várost március végén, április elején. Üres a sok gólyafészek! – állapítottuk meg döbbenetben. A Viharsarok más településén sem volt másabb a helyzet.

...Aztán április első dekádja derekán, 5-én, 6-án a templomtoronnyal szembeni gólyafészken megjelent a két hírnök. Nem tudni biztosan, de gyermekkorom lókodi élményei alapján azok térhettek vissza, amelyek a tavaly oly nagy reménytelenséggel, hitehagyottan mentek el a vidékünk felől. És most itt vannak, hogy egy sikertelen, nehéz év után újrakezdjék.

Ma már sokkal jobb (de még mindig nehéz) idjárás körülmények közt megigazgatták fészkeiket, ledobálták a tavalyi gyommaradványokat, és már tojáson ülve hirdetik, hogy itt a megújító tavasz, nincs ok reménytelenségre, Isten minden teremtménye tegye a dolgát.

Sokszor idézzük (idézttem és fogom idézni még, mert isteni üzenetet tartalmaznak!) Ady Endre csodás versének sorait

Óh, Tavasz, óh, Húsvét,

Emberek ősi biztatója,

Csak azt szórd szét köztünk:

Állandó a tavaszi óra

S ilyen is marad.

Krisztus támad és eszmél,

Odúkat és kriptákat pattant.

VAN-E GYÖNYÖRÜBB ENNÉL?

Lehet, hogy nincs, Kedves Olvasóink, de ehhez hasonló élményt adó volt, van, és reméljük, hogy lesz a mi életünkben. Újra vershez kell menekülnöm. Juhász Gyula, katolikus pap-tanár-költő írja *Húsvét-ra* című versében:

Húsvét, örök legenda, drága zálog,

Hadd ringatózzam a tavasz-zenén,

Öröm: neked ma ablakom kitárom,

Öreg Fausztod rád vár, jer, remény!

Virágot áraszt a vérverte árok,

Fanyar tavasz, hadd énekellek én.

Hisz annyi elmulasztott tavaszom van

Nem csókolt csókban, nem dalolt dalokban.

Egy régi húsvét fényénél borongott

S vigasztalódott sok tűnt nemzedék,

Én dalt jövődő húsvétjára zsongok

És neki szánok lombot és zenét.

E zene túlzeng majd minden harangot

S betölt e Húsvét majd minden reményt.

Addig zöld ágban és piros virágban

Hirdesd világ, hogy új föltámadás van!

folytatása a 4. oldalon

UNITÁRIUS ÉLET • A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

Megbízott szerkesztő k:
Balácsi László, Gazdag Árpád,
Dr. Horn Ildikó, Kászoni József
Tördel szerkesztő:
Gazdag Árpád

Szerkesztő cég címe:
1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.
Telefon/fax: 311-2801
unel@unitarius.hu
Index: 25 852

Terjeszti, felelős kiadó:
Magyarországi Unitárius Egyházkerület
HU ISSN 0133-1272

Elfizethető elkészíti hivatalokban
vagy csekken.

Bankszámlaszám:
11713005-20011631
Egyes szám ára: 400 Ft
Évi előfizetési díj: 2400 Ft

Nyomda: Cerberus Kft.
1066 Budapest, Lovag u. 14.
Felelős vezető: Schmidt Gábor

Kéziratokat nem küldünk meg
és nem küldünk vissza.
A folyóiratban megjelenő írások
nem feltétlenül tükrözik
a szerkesztő cég álláspontját.

Következő lapzárta:
2011. június 10.

Feltámadásra ítélve

„Ne féljete! A Názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? Nincs itt, feltámadott.” Mk 16,6b

Húsvét az unitárius teológiai értelmezés szempontjából, összehasonlítva a dogmakereszténység teológiájával, enyhén szólva problematikus. Minden bizonnyal azért, mert nem igazán tudjuk, hogy mi történt ott és akkor, amikor Jézus befejezte földi pályafutását. Amikor megkaptam a felkérést az Unitárius Élet szerkesztjét ennek a beszédnek a megírására, már tudtam, hogy nagy fába kell vágnom a fejszémet. Teltek a napok, olvastam az evangéliumokat és vártam, hogy „megszálljon a szentlélek”. Mit nem adtam volna, ha kollegáim – határon innen és túl – jegyzeteibe bepillanthatok, ha megtudhatnám legalább azt, hogy ki milyen címet ad idén húsvéti prédikációjának. Nem véletlenül merült fel bennem a kérdés: miért is ez a nagy bizonytalanság bennem, bennünk?

Talán, mert nem tudjuk pontosan mi is történt az els húsvétban. Úgy gondolom, hogy keresztény felekezettől, hitágazattól függetlenül senki nincs a teljes igazság birtokában. Ha figyelmesen végigolvassuk az evangéliumokat, látszik pl., hogy nem igazán vagyunk tisztában azzal, hogy mi történt nagyszombaton. Ez a nap mintha kimaradt volna az összképből, ami nagypénteket és húsvétvasárnapot jelenti. Egy biztos: nagypénteken megtörtént a keresztrefeszítés, vasárnap a feltámadás. De mi történt szombaton? Arról mindenki hallgat. Csend van körülötte.

Ilyen értelemben idézzük emlékezetünkbe ma, 2011. április 24. húsvét első napján az írásokat. A különböző evangéliumok különböző képpen tudósítanak húsvéttal kapcsolatban. Ezért azt ajánlom, hogy vegyük górcső alá Márk evangéliumát, vagyis az idénben legrégebbit.

Jézus nagypénteken olyan kivégzést szenvedett el, mint egy közönséges bűnöző. Mivel másnap, a szombati nap az imádkozásé, az ünnepszentelésé volt, nem igazán lehetett tervvel gyászolni, mint ahogy abban az időben szokás volt, hanem el kellett temetni a testet még aznap este. Azt is tudjuk az evangéliumból, hogy a tanítványok Jézus halálát követően félelmükben szétszéledtek. Mária Magdaléna, Jézus anyja és Salome azok, akik másnap, a szombat elmúltával, elsőként a sírjához siettek. Ők azért jelentek meg, hogy azokat az anyagokat (illatos keneteket) hozzák, amivel a temetés előtt a testet megkenik. Nem tudok semmit Saloméról, de Mária Magdaléna – Tamás apokrif evangélista szerint – Jézus kedvenc tanítványa volt. Erre a szeretetre volt féltékeny Péter. Mit érezhetett Mária Magdaléna aznap reggel? És ott volt még a másik Mária is, aki megszülte, felnevelte, és úgy szerette, mint testvérül való testét, véréből való vérét. És benne vajon milyen érzések kavarghattak?

Nos, mi történt hát? Ki hengerítette el a követ a sír szájáról? Mi történt Jézus testével?

A másik nagy kérdéskör: tényleg feltámadt Jézus

a halottak közül? Nos, az írások nem igazán támasztják alá ezt a „valóságot”. Tanítványai különböző megjelenési formáiban látták Jézust. Ilyenkor, első látásra, meg sem ismerték mesterüket. Egyébként nem mindig testi mivoltában mutatkozott el előttük. Megjelent nekik és elment a tanítványai előtt. Valahogy úgy történhetett, mint amikor mi is elveszítünk szeretteink közül valakit, akár tudni véljük, hogy megjelent előttünk újból és újból valamilyen formában, hogy aztán megint szem előtt tévesszük, hosszabb-rövidebb időre.

Jézus ténylegesen felemelkedett a mennyekbe? Ez a következő kérdésünk a húsvéttal kapcsolatos ünnepek tárgyalásánál. Nos, amióta egyre többet utazunk kisebb-nagyobb távolságokat a levegőben, a föld fölött 10-11 ezer méter magasságban, azóta talán átértékelődött bennünk a mennyek országa fogalom.

Megannyi nyugtalanító kérdés a húsvéti ünnepkör kapcsán. Ha szintén akarunk lenni: a legegyszerűbb válasz az, hogy nem tudjuk. És talán mindez nem is számít. A legfontosabb kérdés minden bizonnyal: mi történt Jézus halálát követően addigi követével, tanítványaival? Mert ez a kérdések kérdésének a lényege. Nem Jézus új életén van a hangsúly, hanem a tanítványok új élete a fontos.

Amikor a sírhoz érkeztek még sötét volt. Ennek ellenére, minél közelebb érkeztek a sírhoz, annál tisztábban látták, hogy a követ el van hengerítve a sír szájáról. Egy dologban mind megegyezhettek: az igazságtalanságnak, íme, az utolsó végjátéka, ami Jézussal történt. Még a test sincs ott, még arra sem volt lehetőség, hogy elbúcsúzzanak tőle. Belépve az üres sírba minden reménységük elszállt. Helyette egy fehér ruhába öltözött ifjút találtak, aki első látásra megítélhetően, nem e világba tartozott. Ez így szólt hozzájuk: „Ne féljete! A Názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? Nincs itt, feltámadott.”

Ne féljete! Ugyanaz az üzenet, amit Jézus születésekor meghirdet az angyal. És természetesen Mária, Jézus anyja, akkor is félt, mint ahogy az előbbi jelentben is, mint ahogy mindhárom asszony egyformán félt. Milyen emberi ez a történet! Már csak azért is, mert mi is hasonló helyzetben vagyunk, amikor Isten keze elér. Amikor szinte halljuk: „Íme, itt vagyok, veled/veletek vagyok, rám figyeljete! Változás előtt időszakot éltek. Gondoljátok, hogy alkalmazkodhattok ehhez a változáshoz? El tudjátok-e fogadni szeretteitek eltávozását, halálát? Mert most, ez által új életre szólítalak benneteket!”

Lényegében ez történt az első húsvét alkalmával. Ahhoz, hogy ennek jelentését jobban megértsük, állítsuk most kontextusba ezt a Gecsemáné kerti jelenettel. Jézusban ekkor már világossá válik, hogy nemsokára meghal. Ezért arra kéri tanítványait, hogy maradjanak vele és imádkozzanak együtt, míg is imádkozik. Míg térdre borulva, agonizálva imádkozik.

zik, addig tanítványai mély álomba szenderülnek. Úgy látszik elfáradtak. Aluszékonyak. Elfogatása el tt mondja Péternek, akit arra szemelt ki, hogy munkáját továbbvigye: „Miel tt a kakas kétszer megszólal, háromszor tagadsz meg engem.” (Mk 14, 72/b.)

Ott van a húsvéti vacsora, más szóval az utolsó vacsora története is. Ez az utolsó alkalom, amikor Jézus együtt eszik és iszik mindazokkal, akik hozzá legközelebb állnak, tanítványaival. Ekkor már a csoportnak mondja: „Bizony, mondom néktek, közületek egy, aki együtt eszik velem, el fog árulni engem.” (Mk 14, 20.)

A f pap mindeközben kiszolgáltatja t a hatóságoknak. Pilátus mossa kezeit. A tömeg nem igazán ismeri Jézust. Egyre viszont képesek: b nbakot csinálnak bel le. A római katonák, k meg „csak” a dolgukat végzik. Új nap, új keresztfeszítés. Lássuk, vessünk kockát, ki nyeri el majd az köntösét.

Igen, ebben a történetben minden benne van. Egy ország (halál)félelme, a leigázó rómaiakkal szemben. A legf bb vallási vezet k a látszat fenntartásában érdekeltek, és abban, hogy önmagukat és pozíciójukat megtartsák, ahelyett hogy Isten országa megvalósulásán munkálkodjanak, hogy hirdessék a felszabadulást, az igazságosság teológiáját. Az Isten szellemét magában hordozó prófétát, aki azt tanította, hogy a szeretet útja a lényeges, nem az er szaké; aki azt tanította, hogy az er a szolgálatban van, nem az uralkodásban, t, mint mindig, most is félreértették. Vannak barátok, akik azt mondják, hogy mindvégig velünk lesznek, velünk maradnak, majd amikor a dolgok keményebbre fordulnak, mindenki szétszalad. Mennyire ismert ez mindennapi világunkban, életünkben ez a jelenet. Er szak az utcán. Er szak a családban. Er szakot alkalmazó hatósági szervek. Ugye számunkra is ismer s ez a fogalom? Úgy t nik, hogy nagypénteket folyamatosan újrateremt világban élünk. Mennyire szükségünk van húsvétokra, húsvét ünnepeire. Erre ti vagytok a bizonyosság, húsvétot ünnepl gyülekezet. Napjaink emberének mai életkörülmények között: recesszió, gazdasági válság, szüksége van hitre, bizalomra, szeretetre.

Jézus története leny göz és tragikus is egyben. (Ezért szeretnék nyomdokában járni, követ je lenni.) Egy asztalos, aki kétkezi munkát tanult apjától, ugyanakkor még tanult ember is volt, hiszen tanított a zsinagógában, ismerte a törvényeket, aki szerette az utcakölykök közelségét, aki együtt evett és ivott szegényekkel és gazdagokkal, aki a vámszed kkel is szóba állt, aki a prostituáltakkal párbeszédbe elegyedett. Aki teljes egészében az Atya akaratának rendelte alá a saját maga akaratát, mégis meghalt. Id el tt. Túl korán. Miért kellett egy ilyen jóembernek meghalnia? Hiszen csak három évig szolgált. (Ellentétben sokunk évtizedes szolgálatával szemben.) Nem lett volna sokkal jobb feln tt, öreg, aggastyán kort megérnie? Nem lett volna-e sokkal jobb, ha tanítványai mellett maradhat hosszú id n keresztül, míg azok is megértik tanításainak lényegét, magukévá teszik az szellemiségét? Minden bizonnyal igen. De mégsem úgy történt. Mert az történetében benne van a nagypénteki dráma is. A passió története. Paci-

fista ember vagyok, nem igazán szeretem az er szakot, elítélem annak minden fajtáját, és mégis évekket ezel tt megnéztem Mel Gibson filmjét, amely olyan autentikusan mutatja be a nagypénteki eseményeket. Pedig mennyivel jobb lett volna mindezt nem megismerni az történetéb l, az egész erre vonatkozó eseménysorozatot kihagyni, vagy legalábbis átugorni Jézus életéb l.

És ezen a ponton egy újabb film, a „Jézus utolsó megkísértése” irányába terel dnek gondolataim. Tudom ellentmondásos Kazantzakis hasonló cím regénye, amelyet megfilmesítettek, de sokszor eljátszom a gondolattal a húsvéti ünnepkörben, hogy tényleg mi lett volna akkor, ha Jézus eképpen gondolkodik: „Tudjátok, ezen a szinten a dolgok nagyon forró pontra jutottak, politikailag és vallásilag is, és úgy gondolom, hogy most kiszállok. Ismerem Mária Magdaléna érzéseit, aki szerelmet táplál irántam. Még egy ideig prédikálok, gyógyítok, majd megn sülök. Letelepszem végre, hogy nekem is otthonom legyen, beindítok egy asztalosm helyt, és gyermekeimet nevelem. Hétféveken, egy id n túl, ha engedik, még a zsinagógában is tanítanék. Többé még a farizeusokat sem kritizálnám oly keményen, mint ez el tt tettem.”

Igaz az, hogy halálnak lennie kell, mert a nélkül nincs feltámadás. Mivel mi, unitáriusok, évszázadok óta nem fogadjuk el a test szerinti feltámadást, akkor meg mir l is beszélek én? Itt visszautalnék arra, amit a bevezet ben mondtam, hogy húsvét els dleges kérdése nem az, hogy mi történt Jézussal, hanem az, hogy mi történt az tanítványaival? Mi történt az els követ ivel, akik abban az id ben éltek? És mi történik a mi életünkkel, akik Jézus-követ nek mondjuk magunkat? Nagypéntek szörny esemény volt – az emberek, a tanítványok azt remélték, pár nappal azel tt, hogy király lesz, hogy mindenki fölé fog emelkedni, de mint közönséges b nőz fejezte be életét. Így minden elveszett. Isten meg, , csak hallgat. A halál lett a vég.

Vagy mégsem? Valami furcsa, érdekes dolog történt Jézus halálát követ en tanítványai életében, a feltámadás után. Valahogy, valamilyen módon elvesztett félelmük húsvétvasárnapot követ en. Annyira átjárta ket a szeretet valósága, hogy fel tudták venni keresztjüket – bármerre is jártak – és Jézus nyomdokába léptek. Sokan közülük a szenvedést, a halált is vállalták. Ezzel adtak példát az els keresztényeknek, akiket hosszú id n keresztül levadásztak, keresztre feszítettek, akiket kiéheztetett oroszlánok elé dobtak, akik vállalták a mártíromságot. A tanítványok életében egy radikális fordulat ment végbe a húsvétot követ id szakban, amely teljesen átalakította ket. Újraéledt szívükben a hit, ami azel tt nem igazán volt aktív bennük. Ezáltal megtalálták új életüket, a másokért élés, az áldozatvállalás szerepkörében. Így a közeli, a teljes megsemmisülés árnyékából a szeretet gyakorlatába terel dött életvitelük, amely olyan er sen nyilvánult meg cselekedeteikben, hogy a halál valóságát is elfogadhatóvá tette.

A különböző evangéliumok beszámolóí szerint Jézus többször és más-más alakban jelenik meg volt tanítványai, követ i el tt. Így pl. a János szerinti

evangéliumban arról olvashatunk, hogy a magdalai Mária is megjelent, és amikor az kés re felismerte, így szólította meg: „Rabbuni”, ami Mestert jelent. Jézus ekkor mondja neki: „Ne érints engem!” (Jn 20, 17.) Miért mondhatta ezt? Talán mert ez a megjelenés már egy teljesen új kezdetet jelentett. Egy új nap. Egy új id szakét. Ebben a dolgok, már nem úgy alakulnak, mint eddig. Új létezés, új felel sség, amely ezel tt nem létezett. A mi életünkben is vannak olyan helyzetek, sokszor állapotok, amikor a nagypénteki fájdalmakat érezzük, hordozzuk, amikor úgy érezzük, hogy minden elveszett. Ilyenkor mindig a nagyszombatú csend, hallgatás zuhan ránk, ami gúzsba, mozdulatlanságba, merevségbe köt. Az üresség veszi körül a mi életünket is, és ebben a helyzetünkben minden reményét, hitét vesztettnek t nik. Ilyenkor húsvét mindent megváltoztat. Ekkor tudjuk meg azt, hogy a dolgok már nem lehetnek olyanok, mint amilyenek ezt megelő z en voltak. Ilyenkor a húsvét, a húsvétek mindig azt sugallják, hogy új nap, új id szak következik, új látomásokat látunk. Húsvét elhozza az új élet ígétet.

De sokan gondolhatjátok, Kedves Olvasóim, ez így nem m ködik. Nincs ebben keresztrefeszítés, nincs ebben halál és nincs ebben feltámadás. Jézus, ilyen formán, csak egy karizmatikus alakja lenne a történelemnek, mint sokan mások, akik el tte és utána is éltek. Akik pár évet járták-kelték Galilea tartományát, hasonló dolgokat cselekedve, mint .

Máskor meg mintha igaznak ígérkezne az, hogy nem kell a nagypénteki eseményekkel szembenézünk, az üres szombatokkal annak érdekében, hogy megérkezzünk húsvét vasárnapjához. Ennek ellenére tudjuk, hogy olyan nehezen hal meg a régi – olyan nehéz megváltozni!

Nem tudom, hogy ti hogy vagytok vele Kedves Testvéreim, de én, amikor szomorú vagyok, amikor félek, amikor elesettnek, szerencsétlennek, nyomorultnak érzem magam, akkor vagyok a leginkább hajlamos arra, hogy ezt mondjam: mostantól kezdve feladom: rendben van Isten, az legyen, amit Te akarsz! Nem szeretem magam ebben az állapotban. Ilyenkor érzem azt, hogy új életet akarok. Segíts ebben, hogy ez megtörténhessen, oh Istenem! Úgy érzem, hogy ebben a helyzetemben arra lenne a legnagyobb szükségem, hogy Isten a tarkób römt l fogva felemeljen, és ezt mondja nagyon szigorúan: Térj észhez! Figyelj már magadra, dolgaidra, környezetedre! Többet és jobbat akarok t led, mint amit eddig teljesítettél, amivé lettél! Ébredj már!

Amikor ez megtörténik, amikor ilyet, vagy ehhez hasonlót hallunk, megtapasztalunk ténylegesen, vagy a lélek síkján, nos akkor félni kezdünk. Félnünk. Legszívesebben elmenekülnénk mi is az üres sírtól, annak környékér l. És ez természetes, mert olyan emberi magatartás. Isten ilyenkor, nagyon bölcsen, nem enged el minket. Nem engedi, hogy „belenehezdedjek a sárba”. Isten beszélt az els húsvétban övéihez, és beszél ma is hozzánk, ugyanúgy és ugyanaz történik minden húsvétban. Új életre akar hívni minket is. Sokszor akarunk ellenére is új életre hív, szólít bennünket. Többnyire akkor történik ez velünk, amikor úgy gondoljuk a gonosz elhatalmaso-

dott, amikor úgy érezzük, nincs az emberi szívekben elég szeretet, amikor a békét nem lehet megtapasztalni, mert ki zetett a szívekb l, a világból, amikor a halál hallatja az utolsó szót. Ekkor szólít név szerint minket is a Szeretet az üres sírból, kihúz szerencsétlenségekb l, tragédiákból, és mindannyiunkhoz így szól: te értékes vagy, te drága vagy! Te vagy az én szerelmes fiam, gyermekem, leányom! A Szeretet megnyilatkozik eképpen: Veled vagyok! Mint ahogy mindig is voltam. Emeld fel tekintetedet a porból, a földr l, a sárból a lelkiesség síkjára. Egy hosszú tél után megérkezett a fény, a meleg, a világosság. Szentgyörgy napján ünnepeled az életet, a feltámadást, mert arra ítéltetél. Úgy legyen, mindörökké.

Reviczky Gyula

Szabadban

*Lombos erdő, enyhe szellő,
Ó, beh nélkülöztelek.
Ó, beh jó, hogy valahára
Itt vagy, édes kikelet.
Szívem oly népes, mikor kint
Céltalanul járhatok.
Emberek közt vagyok én s nem
A magányban elhagyott.
Régi vágy, száz régi emlék
Bennem új életre kel,
És beszél mint birtokomról,
Arról, amit nem érek el.
Hogy a tavasz is csak értem
Mosolyog s csupán nekem,
Úgy szeretem e magányt én,
Hogy ki nem fejezhetem.
Messziről mosolyognak rám
Kedves ismerőseim,
Vártam én őket s köszöntöm
Szívdobogva most megint!
Ismerősek a virágok
Zöld vetés, pacsirtadal,
A verőfény s ami benne
Mint magam, oly fiatal.
Az öreg hárs hi magához:
Dalom, árnyékom tied!
A virágok üdvözölnek:
Ugye nem fáj már a szíved?...
Fecsegő patakcsa hajtja:
Víg az élet, szép tavasz!
Nem magány, dehogy magány ez!
Csak a zord világnak az.
Lombos erdő, enyhe szellő
Balzsamom és gyógyszerem.
Nagy természet, ó, beh szép vagy!
Templomom vagy énnekem.
Napsugarad süt szívembe:
Nincsen ott se már ború.
Ha mosolygasz, ha tavasz van,
Nem lehetek szomorú.*

KEDVES OLVASÓINK!

folytatás

Sokan vagyunk úgy Kedves Olvasóink, hogy ünnepvárásokkor leforgatjuk életünk filmszalagját, hogy hiányzó vagy feledésbe ment jeleneteket pótoljunk vagy felelevenítsünk, s újabb filmkockákkal gyarapítsuk, b vítsük jövőnkbe néz biztatással, reménykedéssel. Két olyan közösségi eseményt említek egyházunk életéből, amelyek gyönyörvé tették a tavasz- és ünnepvárást farsangunk vége felé. Közösségi események, de egyéni életünkkel függnek össze, hiszen egyéni álmaink, reményeink rügyfakadásából virágoztak ki, terveink, céljaink összeszővéséből váltak jövőnk meghatározó valóságává.

Február 26-án tartotta a Magyarországi Unitárius Egyház utolsó zsinatát. A 42 zsinati tagból a megjelent 40 tanácsos teljes egyhangúsággal szentesítette a Magyar Unitárius Egyház megszületését előkészítő 2010. június 19-i zsinat, a 2010. november 4-i, az Erdélyi Egyház legfelsőbb vezetésével együtt aláírt Egyezmény, a november 20-i Egyházi Képviselő Tanács, valamint a 2011. január 29-i Egyházi Képviselő Tanács egyesítéssel kapcsolatos határozatait, előírásait. Ekkor fogadta el a Zsinat az átmeneti időszakra átdolgozott Alaptörvényt is, amely szerint fogadja a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete az új, közös Alaptörvény elkészítéséig, legkésőbb 2012. június 30-ig. Eddig az időszakig a Zsinat meghosszabbította a 2005-ben (és 2010-ben a fő gondnokhelyettes megválasztásával) választott tisztségviselő megbízatását. A történelmi kényszer szülte szétválás megszünt.

És, hogy „tovább ringatózzunk a tavasz-zenén”, ahogy fogalmazta Juhász Gyula, és folytatta tovább „S betölt a Húsvét majd minden reményt”, jött február utolsó napja, 28-a. A Nagy Ignác utcai egyházközség tanácsstermében ünnepélyes fogadásra készült az egyházvezetés és az utolsó zsinat alkalmával elhangzott meghívásra érkezett egyházközségi vezetők, tagok. Ott voltak a nemzeti elkötelezettség médiák, televíziók, rádiók, újságok, internetes portálok tudósítói. Az épület bejáratánál várta az egyházvezetés az illusztris vendégeket.

Sorra érkeztek kíséreteikkel dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, államtitkára Csallóközi Zoltán, Szászfalvi László egyházi ügyekért felelős államtitkár, dr. Molnár Zoltán a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. elnökhelyettese, dr. Fedor Tibor, Schanda Balázs, osztályvezető, helyetteseik és mások.

Dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes mel-

tatta egyházunk történelmi értékeit, az elszakított-ságban is hűséggel végzett munkáját. Ismertette az egyház hosszas fáradozását jogos ingatlanos visszaszerzéséért, ami végre mostanra meg is valósult. Szólt arról is, amiről már Elekes Botond fő gondnokkal az elmúlt nyáron beszéltek, miszerint egyházunk jogosan számíthat arra, hogy megkapjuk a történelmi egyház besorolást az új egyházi törvénykezés során. Szászfalvi László államtitkár is megerősítette ezt a tényt. Üdvözölte azt az örömdetes hírt, hogy egyházunk kimondta az egyesülését az erdélyi egyházzal. Elmondta azt is, hogy nemsokára pályázati kiírások jelennek meg egyházakra vonatkozóan is, beruházásokra, javításokra, építésekre és sok más egyéb, amikre eséllyel lehet pályázni az unitárius egyháznak is. Dr. Molnár Zoltán elnökhelyettes az ingatlan 49%-nak visszajuttatási folyamatáról beszélt, és sikert kívánt az egyháznak a visszakapott résznek a célokra megfelelő eredményes hasznosításához. Elekes Botond fő gondnok megköszönte a megszólalóknak elmondott gondolatait, biztatását a jövőnkre vonatkozóan. Köszönetet mondott mindenkinek, aki segítette egyházunkat, hogy eljuthasson a jelenlegi helyzetbe. Kihangsúlyozta, hogy a nemzetegyesítő kormányzat, az egyházak mindig számíthatnak az egyházunk nemzetnevelő, értékmentő szolgálatára, főként most, hogy az egyesült Magyar Unitárius Egyház számban és erőben megnövekedett.

Az elhangzottak után a miniszterelnök-helyettes ünnepélyesen átadta Elekes Botond fő gondnoknak az úgynevezett „arany tulajdoni lap” hivatalos példányát a visszakapott 49%-ról. Egyházunk nevében a fő gondnok megajándékozta a neves vendégeinket az esemény folyamán, a 120. évét ünneplő Nagy Ignác utcai egyházközségre írott könyv példányaival.

A vendégekkel az ingatlanban meglátogattunk egy olyan lakrészt, amelyiket egy évvel ezelőtt sikerült kiüríteni. A vendégek elborzadva szemlélték meg a lelakott, lepusztított, penészes lakást, és véleményt alkothattak arról, hogy mennyibe fog kerülni az egész épület felújítása.

A látogatás kellemes vendéglátással fejeződött be, tartalmas beszélgetésekkel.

Maradva a Juhász Gyula versének hangulatában, legyen ez a kettős örömről szóló írás egy üzenet minden Kedves Olvasónak:

*Köszönt e vers, te váltig visszatérő
Föltámadás a földi tájakon,
... Köszönt e vers, élet, örökkön élő,
... S az élet: győzelem az elmúláson.*

Balácsi László

Március 15-i beszéd

„Ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen amoda, és elmenne, és semmi sem volna lehetetlen néktek.” Máté 5,20

Jézus tanításával nagy feltűnést keltett. Kivált a korbabeli tanítók közül. Míg öltözetében teljesen hasonló volt egy akármilyen prédikátorhoz, egyszer falusi rabbihoz, tanítása egyedinek számított. Nyíltan állást foglalt a képmutató vallásosság ellen. Talán így is fogalmazhatnánk: felvette a harcot a látszatvallásossággal.

Nem arról beszélt, amit a nép szívesen hallani szeretett volna: hogy az elnyomó római hatalmat ki kell zni Izrael földjéről, nem fegyveres lázadás fontosságáról beszélt, felszabadító harcról és egy független Izraelről. Jézus arról beszélt, amire a legkevésbé számítottak: az szinte vallásos hit megélésére. Mert látta a zsidó vallási törvények ismeretét, az írástudókat, rabbiakat, ahogyan lelkük teljes nyugalomára, minden élethelyzetre és alkalomra kimagyarázzák az egyszerű népek a vallási törvényeket. Látta őket, ahogyan teljesen kényük-kedvük szerint alkalmazták a vallási törvényeket, attól függően, hogy éppen milyen élethelyzethez kell igazodni.

Jézus azzal keltett nagy feltűnést, hogy azt mondom: nem kell állandóan jobbra és balra sandítani. Nem jól meggondoltan és bizonyos mértékig kell vallásosnak lenni, hanem teljes mértékben, mert az Élet Ura Isten, aki maga a Valóság. Hozzá kell igazodni, mert maga az Igazság. Nem alkalmanként, kényünk és kedvünk szerint: nem csak a templomban, nem csak ünnepeken, hanem bárhol és bármikor, mert Isten, az Élet Ura mindig és mindenhol jelen van.

A kudarcoknak, amelyek olyan sokszor lelembóznak reményeinket, megfosztanak önbecsülésünktől, meglopják önbizalmunkat, lehet hogy itt van a titkuk: a helyezkedés, az alkalmazkodás. Kérdés, hogy kihez, mihez? Ismerjük a kérdést: „Mondd meg, hogy mihez igazodsz és megmondja rólad a világ, hogy ki vagy.” Állandó kényszer hajtat: alkalmazkodni minden áron, és lám-lám: az emberi értelem – Isten csodálatos alkotása – mindenre talál magyarázatot.

Jézus a látszatvallásosság ellen emeli fel a hangját. Mert a látszatvallásosság hasonlít a látszatemberséghez, a látszatbecsületességhez, látszatigazsághoz, látszatszeretethez, és még sorolhatod tovább, mert mindezek elmagyarázhatóak, kimagyarázhatóak, bemagyarázhatóak. Természetes volt, hogy Jézus nem számíthatott rokonszenvre, mert szembesítette az embereket – és elsősorban a vallás vezetőit – a már nagyon jól begyakorolt mindennapi kultikus színjátékkal. Gondolj arra, amikor Pilátus elítélte: hányan állottak ki mellette? De az a vallásosság, amely Jézus ajkain megszólalt, egy új életet indított el a világban.

Március 15.-e van. Már több mint 20 éve emlékezünk erre a magasztos napra, az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc kirobbanásának napjára. Tisztelgünk a márciusi ifjak előtt, lélekben meghajtjuk fejünket Kossuth, Petőfi és Bem apó előtt, amíg elhangzanak a szavatok és a forradalmi énekek. És ez így jó, így szükséges, mert – ahogyan már annyiszor elhangzott: „aki a múltját elfelejti, az nem méltó a jövőre sem.”

De elég-e ez? Tegyük most fel a kérdést: képmutatás-e, ünnepi színjáték-e ez az emlékezés? Méltó-e így ünnepelni március 15.-ét? Azt az ünnepet, amely távolról sem ismerte a képmutatást, a színjátékot. A forradalom nem megjátszott forradalom volt, Kossuth, Bem, Petőfi, Gábor Áron és a többiek, a forradalomban résztvevők ezrek és tízezrek komolyan vették a harcot. A golyózápor, a szikrázó kardok, a süvítő ágyúgolyók halál-komoly valóság volt, és a vérüket valóban kiontották a csatamezőn!

Olyan sokszor elhangzott: most nem puskával és kivont karddal, nem ágyúval kell megharcolni a szabadság harciát, mert manapság nem puskával, kivont karddal és ágyúval tör rád az ellenség. De most is harcolni kell! Harcolni kell: a szülőföld képmutató szeretete ellen, megtartó értékeink iránti képmutató tisztelet ellen. És harcolni kell a legnagyobb ellenség: a kényelem, és a hitetlenség ellen. Ma szülőföldünkön ezek a legnagyobb ellenségeink. Mert magasztos szavakkal hiába beszélünk mi a múlt dicsőségéről, amikor nagy eldeink félelmet nem ismerve szembenéztek a szülőföldért a halállal, ha ma, mi, itt – jobbra és balra sandítva, mert más sem teszi – nem vállalunk több gyermeket.

Március 15.-ére emlékezünk, de maholnap tucatjával ürülnek ki hajlékaink, más meg veli földjeinket, erdeinket. De a gyerekeink és kaszázóink más kezére jutnak, mert aki volt, az kiöregedett, magára maradt, és eladta. Számold össze falvainkban a kiüresedett házakat, az eladott telkeket, és gondolkodj, legalább most: március 15.-én. Ez az ünnep érted van! Felráz! Hozzád beszél! Ne légy képmutató! Önmagad csapod be.

Azt mondom nincs anyagi lehetőség, nincs arra garancia, hogy meg tudsz mindent adni? Akkor március 15.-én és a forradalom idején, mondd, mi volt a garancia, hogy sikeres, győzedelmes lesz a forradalom? Be kell ismerd: semmi garancia erre nem volt. De volt hit! Egy tántoríthatatlan, erős hit, amely azt súgta ott benn, a szív mélyén: férfiak, ifjak, öregek, asszonyok, lányok, meg kell tennetek! Mert szabadság nélkül nincs Élet, nincs jövő. Nincs amiért élni.

Ez a hit gyújtotta meg a Szabadság lángját. Ez a

Új Dévavára épül

*Hogy váram százszor földig omlott,
S lelkem is százszor belerengett...
... Halljátok-e: Nincs veszve semmi.
(Idő, te is korán kacagsz még!)
Holnapra már hordom a téglát.
S ha kell, vérem lesz a ragaszték.
S már dúdoló, míg a halódó
Hold vére a felhőkre árad,
S a levegőbe rajzolódni
Látok egy magas, büszke várat.
Mert engem semmi meg nem ingat,
A cél felé szent izgalom hajt,
S egy reggel...
Az a vár mégis állni fog majd!*

Tompa László, a székelység egyik legnagyobb költője a fent idézett verse címe alá ezt a mondatcskát írta: „Éjjelenként mondom magamnak.”

Nem tudok elképzelni embert, aki álmait, terveit, céljait ne ismételné át nem aludt, vagy félig áludt éjszakákon azért, hogy erősítse magát, jövőbe vetett hitét, bizodalját, hogy ne adja fel azokat semmilyen körülmények között, s biztatást kapjon ne csak teremt Istentől, hanem környezetétől, szeretteitől is, hogy közös legyen a valóra válás élménye, öröme.

Majd aztán ezekért az álmokért, tervekért, célokért áldozunk, tesszük rájuk életünk legdrágább értékeit. Reményik Sándor *Mohács* után című versében egy nehéz korszak krónikásként úgy vall, hogy életünk hasonló időszakait nem a tétlenség töltheti be:

*Éjszaka jön, százötven éves éj.
S ki éjben születik majd, mit csináljon?
Dolgozzék, imádkozzék, tűrjön, várjon,
S a sírba is reménysugárral szálljon,
Ha könnyel szózott kenyérét megette.
Mert változnak a csillagok felette.*

És, íme, a csillagok változása már valóság! Hogy ezt kívánni mennyi idő kellett és még kell, az nem foglalható bele hely és idő hiányában írásunkba. Verses bolyongásaimban megnyugtatóként, de főként biztatásként Mécs László ismert költeménye jön el, amelyiket sokszor éjjelente mondtam én is magamban – és naponta a körülöttem élőknek – és amikor meghallgathattak már azóta is híveinknek, rendezvényeink, ünnepeink résztvevőinek.

A *kirándulás elmaradt* című vers százötz gyerek álmaról szól, hogy kirándulni mehetnek addig soha nem látott tájakra, majd a nagyon lázas készülődésről, amikor még fokozni lehetett a reményelt dolgok utáni vágyakozást játékokkal, fürdőzéssel és egyebekkel.

*Százötz gyerek így álmodott...
Így kellett volna lenni, s a dolog
elromlott: hogy megjött a virradat,*

esett... s a szép majális elmaradt.

Amikor az éggel együtt sírt százötz gyerek, lelki vezetőjük Isten szándékáról, titkos terveiről elmélkedik, hogy „Miért ríkatja meg kedvenceit?” Azzal biztatja magát is, hogy a Teremtőnek vannak magasztosabb tervei, gondjai, miközben „elázik egy kirándulás, / sok öröm-sátor, ábránd, kacagás”. Soha nem feledhetők vigasztaló szavai, amelyek már nemcsak a kétségbeesett gyermekekhez szól könnytörlésül, hanem főként a felnőttekhez újrakezdésre:

*Ne sírjatok, aprócska magyarok,
mesénkben mink is így jártunk, nagyok.
Akartunk menni szebb jövő felé
s vihar-ösvény állt lábaink elé.
Isten küldött egy véres felleget,
vérzapor hullott, sírtunk eleget,
eláztatta az öröm-sátrakat,
zokogás rázott gyávát, bátrakat.
Új, szebb tavaszba, mint a madarak,
készültünk, s a majális elmaradt.
Ki érti Isten titkos útjait?
Kedvenceit miért ríkatja itt?
Újabb kirándulásról álmodunk
s elindulunk, ha kivirul botunk.*

A csillagok állása is változik, tavaszvártán kivirul botunk. El kell már indulni hazafelé, új Déva várához hordani a téglát, s még maradt annyi verejtékünk és vérünk, hogy az legyen a „ragaszték”.

Manapság szeretjük sok mindenre használni a „történelmi” szót, jelzőt. Történelmi a változás és a lehetőségek sora az anyaországban, történelmi a kettős állampolgárság felvételének megadott lehetősége, történelmi a trianoni gyászos évforduló összetartozás napjává való magasztosulása, történelmi az elszakított területeken, vagy itt a hazában az elszakítottak, akik „visszakapták” hazájuknak Magyarországot (mert korántsem biztos, hogy a hazája része is visszafogadta gyermekeit!), és lehetne sorolni még.

Számunkra minden fontos történelmi esemény mellett a legfontosabb történelmi esemény, hogy eggyé lett a két egyházrész, újjászületett a Magyar Unitárius Egyház, és a történelmi események folyamatában jogos történelmi egyház mivoltunkat visszakapjuk.

De el nem felejtethető nekem említtem azt is, hogy Elek Botond főként gondnok a 2011. február 28-i ünnepélyes átadás után, a Nagy Ignác utcai egyházközség tanácstermének ajtójában állva így szólt: „Gyerekek, történelmi pillanat a mai, mert itthon vagyunk, ez az épület most már örökre a miénk!”

Hány ilyen kisebb vagy nagyobb kiharcolt, keményen kiküzdött, kibőjtöltött történelmi pillanat kellett ahhoz, hogy elálljon a mai valóság.

Hány álomnak kellett összehangolódnia, megvalósulnia, hány csalódásból kellett feltápaszkodjunk, mennyi sötét éjszakán kellett várjunk, hogy a felhők

mögül el bukkanjon legalább egy reményt adó csillag, majd a csillagok! Hát még várni is azoknak változását! Hányszor verte el vihar álmaink vetését, és tavaszvárásakor kellett lesni, hogy kiviruljon bujdosásunk botja, és elindulhassunk újabb kirándulásunkra, hazafelé. Mécs László találóan, ráncszabottan írja – Ady Endre *Szétszóródás* el tt cím versére költött – *Szétszóródás után* cím válaszversében:

... a szétszórtak csapatja
bárhogy adódik, életet akar!
Négy égi tájon szenvedés-ugarba
vetettük ömlő könnyeink vetését:
tél közepén kezdünk tavaszi dalba,
s úgy várjuk a vetésünk kikelését,
mert aratás kell: élni akarunk!
Remény-ösvényen a négy égi tájról
indulgatunk neki az új jövőnek...

Kosztolányi Dezső fogalmazta *Édes Anna* cím írásában, amit a cenzúra sokáig kitörölt: „A bujdosók, mint annyiszor a történelemben, hazaérkeztek.” Egyik szép énekünk ezután már nem csak a karácsonyi beteljesülés boldogságától rezegtetheti torkunkat, hangszálainkat:

Bujdosásunk véget ért,
Csüggedés már nem kísért,
Már hajónk a biztos révbe ért.

Kellenek-e ezeknél nagyszerűbb történelmi pillanatok?! Tavaszok jöttekor, ünnepvárások idején annyi csodálatos biztatás hangzik mindannyiunk felé, hogy ha azoknak csak töredékét hallgatjuk meg, és próbáljuk megélni, reményteli lehet az egész esztendőnk.

Nem akarunk új Babel tornyát építeni, hogy a hangunk, szavaink, álmaink, terveink összekavarodjanak, összezavarodjanak. Nekünk elég az új Dévavára, amely Dávid Ferenc mártírúmán át a követendő jézusi eszményképet tárja elénk költői meg hagyásban:

Nagy ünnep az, ha közösen
Krisztust virágoztatjuk életünk.
...mind egyszerre
rügyezzünk, s testvérek leszünk!*

Szabó László Biztató a tavaszban c. verse üzeni:

Töröld könnyed, gyúrd le fájdalmadat,
te nem azért vagy, hogy odaragadj
ügyhöz, múlthoz, amely nem a tiéd,
és dac poshasszon és keserűség.
Kaptál ütleget, kaptál eleget
(légy keresztyén s mondd: érdemelteket,
s könnyülsz tőle!)... Most ne vélt
igazad emlegesd, s ne a hibát, a zavart
(az is benned volt!): nézd a rétet, a
nagy fényt, a Feltámadást!... Tavaszra
jött újra a földednek: nézd a nép
dolgozik, szépül a város és vidék:
nem árt, hogy eltűnt sok gőg, régi copf,
s jobb lesz a jó, ha te is akarod,
ha igazán...: másét és magadét,
úgy gyógyítod ama ezer sebet,

ha az csordítja megnyugvó szíved,
ami sosem elég, a Szeretet!

Túrmezei Erzsébet, evangélikus diakonissza a közös ünneplést áhítja:

Oszlasd a ködöt, fénylő napsugár!
Vonj árvaságon át aranyhidat!
Köszöntse egymást az egész határ,
s lássa meg egyik fa a másikat!
Oszlasd a ködöt, szeretetsugár;
Mért lenne nagy magány az életünk,
ha minket Atyánk kitárt karja vár,
s egymásnak testvérei lehetünk?

Dr. Martin Luther King, a szabadság vértanú lelkesze a következővel biztat: „Tedd meg az első lépést és higgy! Nem kell látnod a lépcsőt, csak tedd meg az első lépést.”

Sokszor szirénhangok elnyomnak minden más hangot életünkben, és képtelen az ember erre az első lépésre, elindulni szépségekkel kecsegtető tavaszok, ünnepek felé, pedig az Isten kiárasztja lelkét mindeknek, megújulnak mindenk, az egész föld, és rajta az ember is.

Mécs László *Tavaszi zsoltár* cím versében gyönyörű megfogalmazásban arról ír, hogy

Valaki tavaszt, változást patakozta a világra:
sziklából, földből, állatokból
hangokat, színeket, szirmokat,
változást csíhol ki Valaki.

Csak belőled nem bír ünnepet csíholni, Ember!

Aztán figyelmezteti az Embert küldetésére, amivel sokszor szembehelyezkedik:

Mert te volnál az Isten dicsősége:
- és te vagy az Isten golgotai gyalázata, Ember!
Te volnál az Isten gyönyörűsége:
- és te vagy az Isten hétfájdalma, Ember!
Te volnál az Isten atyai szelidsége:
- és te vagy az Isten hetedizigleni haragja,
hiába állította fel a villámhárítót
a Golgotán, Ember!

Te volnál a teremtés koronája:
- és te vagy a teremtés csődje, Ember!
Te vagy az Isten állandó nyugtalansága,
- te vagy az Isten boldogtalansága...

Valamikor a teremtő Isten szava is így mennydörgött, amikor „megbáná, hogy embert teremtett a földön”, de soha el nem fogó atyai szeretettel mindig vissza is fogadja a tékozló gyermekeket és megbocsátással új tavaszokat, ünnepeket hoz el az embernek.

Nagy és felelősségteljes tennivalók időszele következik mindannyiunk számára nemcsak a tavasz- és ünnepvárásban, hanem ezután mindig, itthon és otthon, otthon és itthon. A minden áldások Isten által nekünk adott, ajándékozott nagy, történelmi lehetőségekkel úgy igyekezzünk élni, hogy méltó munkatársai legyünk az Alkotónak világát, s benne életünket formáló tervében. Mécs László elbűvölő verse utolsó két sora ezt így tolmácsolja nekünk:

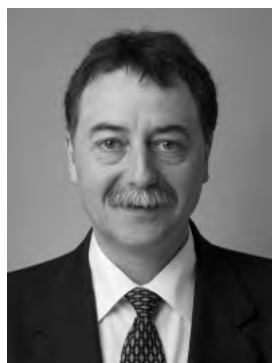
... tavaszodj végre akarata szerint, Ember
és légy az Isten boldog békessége: Amen.

* Mécs László: *Nem jó rügyezni egyedül*

LAUDÁCIÓ

Visszaemlékezem 2005 tavaszára, a püspök- és lelkészszentel zsinatra. A f gondnoki tisztségre Elekes Botond zsinati tagot választottuk meg. Az eskütétele el tt elmondtam, hogy a két világháború között Wass Albert személyében az Erdélyi Református Egyház az addig legfiatalabb f gondnokot választotta. Most nekünk is megadta az Isten – mondtam 6 évvel ezel tt – hogy Elekes Botond személyében a Magyarországi Unitárius Egyház is az eddigi legfiatalabb f gondnokot tudhatja egyháza élén. Felemlítettem azt is, hogy a családban már volt egy f gondnok: dr. Elekes Domokos az Erdélyi Unitárius Egyház f gondnoka volt a második világháború el tt, és a viláégés küszöbén, amikor a történelmi változások során annyira várták és remélték – de dolgoztak is azért – hogy a Trianon által szétszakított unitárius egyház újra egy legyen. A f gondnok nagypapa már nem várta meg, mert nem volt hajlandó az egyházunkban térhódító ordas eszméket elfogadni. De ki az unoka, akit a mai zsinat kitüntet, ünnepel?

Elekes Botond 1962. január 3-án született Marosvásárhelyen. Iskoláit is ott végezte. A jelenlegi erdélyi püspök Bálint Benczédi Ferenc segédlelkészége alatt konfirmált. A hittanra és templomba járás idején bizonyára megbámulta többször a nagy tudóspár, Bolyai Farkas és János, apa és fia szobrát néhány méterre az unitárius templomtól. 1985-ben végzett Kolozsváron a Babes-Bolyai Tudományegyetem Fizika Karának fizika magyar tagozatán. Ezt a végzettségét itt, az Anyaországban fizikus, fizikatanár végzettséggel honosították kés bb. A nacionalista, elnemzetlenít Ceausescu-diktatúra valahova román vidékre nevezte ki tanárnak, de nem fogadta el. Óraadásból és egyéb munkákból kereste meg kenyerét. Ahogy fogalmazott egyszer, a sok lőtás-futás miatt sokszor nem került le a cip lábáról. Közben családot alapított, de az állami-politikai rangra emelt szellemi-lelki pusztítást nem tudta sehogy elfogadni, ezért 1989 szén áttelepedett Magyarországra. 1990 márciusától 1996 szeptemberéig a budapesti József Attila Általános iskola, majd az Óbudai Gimnázium tanáraként dolgozott. Közben kiteljesedett családi boldogságuk is, két fiúgyermekkel áldotta meg az Isten, akiket feleségével, Jutka asszonnyal szeretetben neveltek, nevelnek. Tudásszomja és székely életrevalósága eredményeként, miszerint az idegenben egy székelynek több lábón kell megállni, 1993-95 között elvégezte az ELTE ÁJK Posztgraduális Továbbkép-

z Intézetének keretén belül m köd politológia szakot. 1996-ban és 97-ben egy Magyarországon tevékenyked francia kereskedelmi cégnél igazgatóhelyettesi állást, 1997-ben és 98-ban a Magyarok Világszövetségében az erdélyi referensi állást töltötte be. Majd 1998. szeptember 1. és 2002. szeptember 22. közötti id szakban a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek F osztályának f osztályvezetője volt. 1999. január 1-t l 2002. október 31-ig a fenti minisztérium delegáltjaként az Illyés Közalapítvány kurátora volt. Ugyanebben az id szakban a Magyar Ifjúsági Konferencia állandó meghívottjaként sokszor tartott el adást a támogatási stratégiákkal kapcsolatosan. 2000. július 1. és 2002. augusztus 31. között a Márton Áron Szakkollégium Agora Iroda Programtanácsának tagjaként a kulturális tárca képviselőjét látta el. A fenti feladatai ellátása közben folyamatosan részt vett a határon túli magyar közösségek számára meghirdetett pályázati felhívásokra beérkezett támogatási kérelmek elbírálásában. A (Gy) ISM által 2000, 2001 és 2002-ben a határon túli magyar fiataloknak meghirdetett pályázatokra beérkezett kérelmeket szakértként véleményezte.

Szakértként többször dolgozott a nemzeti Kulturális Alap(program), az Oktatási Minisztérium és az Apáczai Közalapítvány különböző testületeiben is. Munkája során rendszeresen találkozott a hazai közösségek képviselőivel pályázataival is. Ezeket egyrészt a tizenhárom magyarországi nemzeti és etnikai kisebbség szervezetei által benyújtott pályázatok jelentették (ifjúsági- és cigány/roma kézm ves táborok, hagyomány rz rendezvények, programok, stb.), másrészt az olyan kérelmek, melyekkel hazai szervezetek határon túli magyar fiatalokkal közösen megvalósítandó programokra pályáztak (ifjúsági tábor, nyári szabadegyetem, stb.). 2001. augusztus 20-án a nemzeti kulturális örökség minisztere „köztisztviselként végzett kiemelked munkáját” Miniszteri elismerés díjjal jutalmazta. A 2002-es kormányváltás sem változtatott nagyot a fenti területeken végzett munkája vonatkozásában. 2002. októberét l minisztériumi f tanácsosként a határon túli magyar hivatásos színházi intézmények, továbbá 2005-t l a határon túli magyar filmes ügyek, illetve 2006-tól a határon túli magyar néptánc-együttesek és zenei programok, valamint 2007-t l a határon túli magyar közmm vel dési ügyek szakmai referenseként dolgozott a Nemzeti

Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti és Etnikai Kisebbségek F osztályán (2006. júliusától az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közm vel dési F osztályán). Ennek a hatalmas er t kér munkának a mozgató rugóját Kovács Levente így fogalmazta meg, amikor Elekes Botond megkapta a Szentgyörgyi István-díjat 2004. decemberében, az Erdélyi Magyar Közm vel dési Egylet 1 „a min ségteremt erdélyi magyar színjátszás támogatásában vállalt szerepéért: „... a múlt babonázta meg Elekes Botondot a kultúra ígézetével, s talán ez az ígézet rendezte életét abba a megnyugtató mederbe, amely az összetartozás legfontosabb tárolója, az anyanyelvi kultúra és m vészet éltetése, gyarapítása felé vezetett. Ez a biztos irányt ad értelmet egy olyan életnek, melyben a szolgálat a legnemesebb értelmét nyeri el a napi feladatok látszólagosan bürokratikus útveszt iben... Nem túlzás azt állítani, hogy kissé tanította pályázni, korszer finanszírozási lehet ségekben gondolkozni a kultúra és m vészet gyakran elábrándozó képvisel it, oroszlánrésze van abban, hogy értéket teremt m vészek nem csak az anyaországban érdemelhetek ki rangos kitüntetések. F osztályvezet ként, szakreferensként alapítványok és más testületek munkatársaként az egyik legnagyobb ismer je lett mindannak, ami a Kárpát-medencei magyar kultúrában született, születik, forrong, újat hoz, avagy megtorpanással bajlódik.”

Elmondása szerint, nem a címekért, elismerésekért szokott dolgozni, de az el bbiék mellett még kapott bel lük. 2005. július 1-jén a közigazgatási államtitkár „szakmai tanácsadó” cím adományozásával ismerte el a minisztériumban végzett munkáját. Kisebb „kihagyás” után 2009. március 15-én az Oktatási és Kulturális Minisztérium Államtitkára „Államtitkári elismerés” díjjal jutalmazta. Szerényen említi egy önéletrésében, hogy munkája mellett 1999-ben megszerezte a közigazgatási alap- és szakvizsgát, 2004. januárjában pedig a teljes ECDL jogosítványt. Ezek mellett románból fels fokú nyelvvizsgát tett, illetve megtanult angolul középfokon, franciául alapfokon beszélni.

Közben nem feledkezett meg unitárius egyházáért is tenni, dolgozni. Fenti beosztásaiban erdélyi unitárius gyülekezeteket is támogatásokhoz juttatott pályázatokkal. 2005-ben a Magyarországi Unitárius Egyház Zsinata f gondnokká választotta 6 évre, amit most megnyújtott újabb másfél évvel. Többen úgy fogalmazták meg ezt az id szakot, mint az anyaországi unitárius egyház legtermékenyebb, legeredményesebb id szakát az utóbbi fél-évszázadban. Az anyagi lehet ségeinket messze túlszárnyalva, pályázatokkal, informális csatornákon, baráti összeköttetéseken keresztül, de mindig törvényesen olyan támogatásokhoz jutottunk a segítségével, amivel megújulhatott Kocsord, Debrecen és Hódmez vásárhely temploma, lelkészi

lakása. A többi gyülekezet is milliós nagyságrend javításokat végezhetett.

Ezek mellett, a betonos-téglás-cserepes megújulások mellett sok gyülekezetben a gyakori rendezvények, programok szervezése folytán megélnékülni látszott az egyházi élet. Sokrét elfoglaltsága mellett Elekes Botond szívügyének tekintette a Nagy Ignác utca, 2-4. szám alatti ingatlan 49%-nak sorsát, amelynek visszaadási folyamata 2000 óta megtorpan, elakadt valahol. Fáradozásának gyümölcse 2009. november végére beérett, a szóban forgó ingatlanrész már telekkönyvileg is az egyház tulajdonában van.

Ugyancsak 2009 szeptén Kolozsváron elindítottuk az egyházaink egyesítésének folyamatát, hogy vége legyen a trianoni szétszakítottságnak, valamint sok idegenkedésnek, vitának, szembenállásoknak. Ennek is beért a gyümölcse, mert ma, 2011. február 26-án a zsinat szentesítette a Magyar Unitárius Egyház megszületését a kolozsváriakkal az elmúlt év szén megkötött Egyezmény alapján. Mind az ingatlan visszaszerzése, mind pedig az egyesítés létrehozása kemény, hosszadalmas küzdelmet kért. Ebben a küzdelemben Elekes Botond f gondnok magasan vitte a zászlót, sok esetben egyedül, f ként az ingatlan ügyében, amelyikben most már teljes egészében otthon vagyunk. De, ha a jó Isten is úgy akarja, a f gondnok születésének 50. évében a közös Zsinat is ünnepelheti az egységes, egyetlen kárpát-medencei Magyar Unitárius Egyházat.

A 2010-es kormányváltás óta a Nemzeti Er forrás Minisztériumában Sz cs Géza államtitkár kabinetf nökeként folytatja eddigi lelkesedéssel munkáját. Amíg egy újabb elismerést kapna ismét a világiaktól, a Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége kezdeményezésére, az Egyházi Képvisel Tanács indítványára felteszem a kérdést a F - tisztelend Zsinatnak: Elfogadja-e az indítványt, mely szerint Elekes Botond f gondnoknak az egyház érdekében végzett odaadó, lelkiismeretes munkájáért – f ként az ingatlan visszaszerzésben és az egyesítésben kifejtett fáradozása elismeréseként – egyházunk legmagasabb kitüntetésében, a Szervét Mihály Díjban részesítsük?

Tisztelt Elekes Botond F gondnok Úr! A Zsinat 1 tartózkodás mellett (ez az Öné), 38 igen szavazattal elfogadta az indítványt. Megkérem, hogy az Elnökség tagjaitól, Balázsi Lászlótól, dr. Barabássy Sándortól és Kászoni Józseft l vegye át az elismerést. Azzal fejezem be, hogy „Akik jól szolgálnak, szép tisztességet szereznek magoknak!” A Zsinat nevében is, Isten éltesse Szeretteivel együtt, és adjon kitartást, h séget továbbra is szolgálni ezt a közösséget, amely most már egygyé vált itt a Kárpát-medencében.

Balázsi László

Walking in Others' shoes

Stories from the Early Years of the Partner Church Movement

4.

Bárhová mérsz, teljes szívvel menj!

(folytatás)

Tizenhat órával a budapesti indulás után a még mindig túlszűfolt vonat befutott Segesvárra. Mélyen kihajoltam az ablakon, és minden férfiarcot alaposan megnéztem Kászoni Józsefet keresve – mintha egy erdélyi unitárius lelkészt fel lehetett volna ismeri egyszer en a kinézetér l. Láttam egy id sebb férfit, amint éppen kiad az ablakon egy ipari csomagolású dobozt egy mosolygó n nek. És láss csodát! A hölgy egy éppen olyan piros gyerekocsit használt a TV hazaszállítására, mint amilyenre kislánykoromból emlékeztem. Az állomástól átellenben, az utca másik oldalán, állt egy er s fából készült szekér, amelyre valamilyen módon feltettek egy személyautót. Éppen egy olyan világba készültem átlépni, ahol gyermekocsit használnak televízió szállítására ha nincsen autó, és szekeret a személygépkocsi szállítására, ha nincsen autóment .

Egy kopaszodó férfi keményített, rövidujjú ingben, sétált végig a vonaton, és minden kocsit jól megvizsgált. Nyakkend helyett egy „Nemzetközi Egyesület a Vallásszabadságért” kit z t viselt, melyen rajta volt a lángoló kehely. (Néha azért mégiscsak fel lehet ismerni kinézetéb l egy unitáriust.) Hát persze, hogy Kászoni József volt Homoródszentmártonból, 60 kilométernyire tovább az úton. Robin és én teljesen megkönnyebbültünk, hogy sikerült megérkeznünk erre a nagyon fontos találkozóra. Nem állított meg, még csak nem is késleltetett minket sem a földrengés, sem az utazók hatalmas tömege, sem a jegyhiány – kizárólag az idegenek kedvességének köszönhet en.

szinte hálával a szívünkben vettünk búcsút fiatal zarándok megment inkt l, és leléptem a peronra: negyvenöt évesen, kényelmes, utazásra való öltözékben, és er s, gyaloglásra való cip ben. Levágattam a hajamat, felkészülve a vidéki tartózkodásra, ahol nem mindig van víz. Egy unitárius gyülekezet produktuma voltam. Kelet-Tennessee-ben, az Appalache hegyekben n ttem fel (hegyek, melyek meglep en hasonlítanak az erdélyi Kárpátokhoz), olyan gyülekezetben mely inkább volt tudományos és humanista, mint „spirituális”. Elkötelezett baloldalivá váltam azok alatt az évek alatt, amikor a civiljogi mozgalomban vettem részt, meg a n k mozgalomban, illetve oktatási reform kampányokban. A legnagyobb

elégedettséggel az töltött el, amikor olyan szociális szervezetekkel és egyházközségekkel dolgozhattam együtt, melyek tettek a jobb életért, a jobb iskoláért, és a következ generációk egyházaiért. Mindig is volt bennem kalandvágy, de eddig még sohasem vitt ilyen messzire otthonról. Azon gondolkodtam, vajon ez az erdélyi lelkész hogyan határozza meg önmagát, és hogyan fogja értelmezni azt, hogy „kalandvágyó”, „elkötelezett baloldali”, „szociális aktivista”, „civil jogok”, és „n k mozgalma”, hiszen amire itt szükség volt, annyira különbözött attól, amit az én világomban kellett tenni.

Utazásunk utolsó szakasza el tt, mielt t Homoródszentmártonba indultunk volna autóval, még beugrottunk Segesváron az unitárius paplakba – ahogyan majd naponta többször is tettük minden alkalommal, amikor átmentünk egy-egy falun, vagy városon, ahol unitárius templom volt. Piros gyerekocsit állt a ház el tt, a bejárati ajtó mellett. Nagy Ferenc, a segesvári unitárius pap, – aki tényleg a mi vonatunkkal utazott Kolozsvárról – rámutatott a benne lévő új tévékészülékre és ragyogva mondta:

– Itt az új ablakunk nyugat felé.

Ferenc nagyon szépen beszélt angolul, amit egyéves ott tartózkodása alatt tanult Manchesterben, az ottani f iskolán (Unitárius Szeminárium). Elmondta, hogy az elmúlt ötven év alatt csak maga (1973-ban), és Rezi Elek (1985-86-ban) voltak azok, akiket kiengedtek külföldre tanulni ösztöndíjjal (mint Sharpe magyar tanuló). Azon a reggelen még senki sem gondolta volna, hogy négy hónappal kés bb, – részben az angol nyelv iránti érdekl désének és nyelvtanulási képességeinek köszönhet en – majd felszáll Segesváron a vonatra és Anglia felé veszi útját, mint a következ magyar diák.

Ferenc és felesége, Piroska behívtak a paplakba egy teára és süteményre. Elmondták, hogy a 7, 8 er sség földrengés, amelyr l olvastunk, olyan mélyen történt a föld felszíne alatt, hogy szinte semmi kárt nem okozott. – Homoródszentmártonban leesett néhány k a régi, templomkörüli falról, de ennyi volt az egész, – mondta József.

Végül megtudtuk azt is, hogy miért volt olyan szűfolt a vonat. Ferenc elmagyarázta, hogy több évtized után az els szabad választások Romániában

három nappal az el tt voltak, hogy Robin és én elindultunk Kaliforniából. Közvetlenül a választások el tt – és el ször a hetvenes évek óta – a határokat megnyitották Magyarország és Románia között, és minden magyar állampolgár beutazhatott, ha volt útlevele. Pünkösd négy napos ünnep volt, és úgy t nt, hogy minden magyarországi, akinek csak rokona élt Romániában megpróbálta bepótolni az oly régen áhított és tiltott látogatást.

Ez a hirtelen jött „ellen rízetlen” utazási lehetőség Ion Iliescu szemben n fogása volt arra, hogy május 20-án megszerezze a magyar kisebbség legalább egy részének szavazatait. Miután megnyerték a választásokat, „a Front”, ahogyan a Nemzeti Megmentési Frontot röviden nevezték, figyelemre méltó összeget ígért minden új alapítású pártnak. A külföldi újságírók dicsérték az ötletet, mint „valódi demokratikus” intézkedést, ám ez csak egy másik választási taktika volt, nehogy az ellenzék többséget nyerhessen a választásokon a NMF-al szemben.

Szociális és politikai zavargások idején általában az országból kifelé men vonatok szoktak tele lenni – menekültekkel. De a román állampolgárok közül viszonylag kevesen rendelkeztek útlevéllel, és a szükséges anyagi háttérrel ahhoz, hogy kihasználják a megnyílt határok el nyét, és kiutazzanak az országból. E helyett a világ minden részéről özönltek az emberek Romániába, ebbe az elfelejtett, világtól elzárt országba.

– Ha azt hiszed, hogy a vonatokat tömve volt, gyere vissza és nézd meg a szombat reggel érkez szerelvényt: tele lesz emberekkel, akik éppen befejezték munka-hetüket. – mondta Piroska (Ferenc fordításában). – Unokák fognak érkezni, akik most látják majd el ször nagyszüleiket. Olyanok, akiknek földjeik vannak itt, de 1947 óta, vagy még korábbi id kb l, Trianon óta, szám zetésben éltek.

Rájöttem, ezek voltak azok a drámai történetek, amelyeket nem hallhattam, mert nem a zsúfolt folyósón utaztam.

Nagy Ferenc elvitt minket – Józsefet, Robint és engem – egy sétára, mely a segesvári templomtól indult, a „Kicsi templomtól”, melyet azért hívnak így, mert valóban meglehetősen kicsike. Ferencnek minden vasárnap három istentiszteletet kellett tartania, hogy mindenki bejuthasson, aki templomba akar menni. A templom közel állt a folyóhoz, és falán most is meglátszott a néhány évvel ezel tti borzalmas árvíz szintjének magassága.

A templomtól végigsétáltunk a fest i szépség , történelmi Segesvár száz k építményei között. Ferenc történetei nyomán a történelem életre kelt. Szíven ütött az épületek kietlensége – és az emberek reményteltsége. Amint sétánk befejez dött az volt az érzé-

sem, hogy Nagy Ferenc nem nagyon akarta, hogy látogatásunk véget érjen, mert az még a televíziónál is többet jelentett, nem is ablak, hanem már ajtó volt számára, mely a Nyugat felé nyílt.

Városnézésünk utolsó állomásaként Nagy Ferenc egy érdekes saroképületre mutatott.

– Azt beszélük, hogy Vlad Tepes esetleg ebben a villában született, – mondta. – Vlad az a román despota volt, aki... – itt megállt, és várakozóan rámnézett, de ezúttal tudtam, hogy hallgatnom kell. – Meglepsz, – mondta. – Az amerikaiak mind nagyon lelkesek, amikor Drakuláról hallanak.

Be kellett valljam:

– Gellérd Judit elmondta nekem mit gondolnak az erdélyiek Drakula mítoszáról és hogy mi volt Vlad valójában, és én teljesen egyetértek veletek.

Mindenki szélesen mosolygott, amikor Ferenc is, meg József is rájöttek, hogy osztom undorukat és kiábrándultságukat abban, hogy gyönyör tájaik, si falakkal körülvett városaik, melyek fontos történelmi szerepet játszanak az európai keresztutakban, az

Észak-amerikaiak számára csak Drakula, a képzeletbeli szörnyeteg, meg Vlad Tepes vérehes diktátor kapcsán kapnak fontosságot. Ám amit a következő pillanatban Ferenc mondott, attól teljesen ledöbbsentem:

– Ceausescu tovább fogja kísérteni Romániát, mint Drakula. Ha az Észak-amerikaiakat ennyire megdöbbsenti Drakula, vajon mennyi ideig fog reflex-szerűen eszükbe jutni Ceausescu, amikor Romániáról hallanak?

Bár tudtam, hogy felkelés és er szak általi kormánycsere volt Romániában, valódi jelent ségét, és hatását valójában nem értettem. A hatvanas években, amikor megtudtam, hogy Sztálin rendszeresen bebörtönözte és legyilkoltatta politikai ellenfeleit, kiábrándultam a kommunizmusból; ám még ez sem tudott felkészíteni arra, amit a Ceausescu féle kommunizmus éveir l kellett megtudnom. A nyugati média „forradalomnak” nevezte az 1989-es megmozdulást, ám Romániában az emberek hamarosan – nem kevés szarkazmussal – csak úgy kezdték el emlegetni, mint „a mi úgynevezett forradalmunk”. Robin és én annyit tudtunk, hogy Kelet-Európa zavargásokkal van tele, ideértve a magyarországi és kelet-németországi kormányváltást, ahol a kommunizmust még meg nem határozott alternatíva váltotta fel. Annak köszönhetően, hogy néztük a CNN hírcsatornát el z sszel, meg a karácsonyi id szakban, tudatában voltunk, hogy Románia kivételével itt békés forradalmak voltak. Románia volt az egyedüli állam Kelet-Európában, ahol a tüntet tömegbe l ttek, és Ceausescu volt az egyedüli államf , akit – feleségével együtt – kivégeztek. („Lel tték, mint a veszett kutyákat” – ahogyan egyik erdélyi lelkész jellemezte az eseményt.)

Egy dolog média-jelentéseket látni egy megmozdulásról, és más azokkal az emberekkel beszélgetni, akiknek az életét ez a megmozdulás örökre megváltoztatta. Más mellettük megtapasztalni olyan idket, amikor álmok, melyek már réges-régen lemondtak, újra életre kelnek. Biztos, hogy minden erdélyi szíve mélyén félelmetes és reményteljes érzelmek váltakoztak: tényleg lehetséges egy ilyen elnyomó kormányt megdönteni? Milyen lesz az életünk nélküle? Hogyan lehet megtanulni félelem, és ügyeskedés meg kibúvók nélkül élni?

Én úgy utaztam Erdélybe, hogy a változások egyetlen apró mozzanatára koncentráltam: annak lehet ségére, hogy az Észak-amerikai unitárius univerzalisták és az erdélyi unitáriusok között kapcsolatot teremtsünk. Amikor Robin meg én leszálltunk Segesváron a vonatról nem gondoltuk, hogy éppen azoknak a hatalmas változásoknak a közepebe ugjunk fejést, amelyeket a velünk kapcsolat-

ba kerül minden egyes személy csak éppen hogy megtapasztalt. De gyorsan felráztuk magunkat, felvettük „a kezd hozzáállását”, és szem el tt tartottuk Judit figyelmeztetését, hogy a váratlanra készüljünk fel.

Azon a délutánon élveztük mindazt az energiát, örömet, és reményt, ami Homoródszentmártonban várt ránk. Bennem a sok melegség és vendégszeretet, amit a vonaton megismert zarándok-csoporttól, Józseft l, Ferencet l, meg Piroskától kaptunk mindjárt az els napon, inkább felkeltette az érdeklést mintsem meghatott volna az a világ, ahol a váratlan állandó jelenség volt. Türelmetlen voltam, hogy minél hamarabb beléphessek ennek a forradalmi időszaknak a közepebe, mely annyira hasonlított ahhoz az eufórikus, felszabadító érzéshez, mely végighömpölygött Európán a francia forradalom idején, mely l Wordsworth írta: „Azon a hajnalon már az is áldás volt, hogy megélhette az ember.”

(Folytatjuk)

G. Peter Fleck

Csak jöjjetek!

„Most azért megmarad a hit, remény és szeretet...”

1 Korintus 13,13

A huszonnyolc vallásos elmélkedést az író három téma: hit, remény és szeretet köré csoportosította. G. Peter Fleck saját életének Isten-élményeib l meríti a történeteket és példákat. Amszterdamban született, gazdag zsidó családban. Fiatal házasként, feleségével együtt a holokauszt el l Spanyolországba, majd az Egyesült Államok-

ba menekül. A banki szférában dolgozott, rendszerint vezetként, és innen is vonul nyugdíjba. Nyugdíjazása után unitárius teológiai tanulmányokat folytatott, de el rehaladott kora miatt nem vállal gyülekezeti szolgálatot, így az amerikai unitárius-univerzalista egyház egyik vándorprédikátora lesz.

Az esszék életének fontosabb eseményeit híven tükrözik, és visszatekintve nem keseredik el, hogy miért nem egy másik utat választott, hanem utólag elfogadja élménydús életét úgy, ahogyan megélte azt. Ezért könnyen tudunk azonosulni a szerzővel.

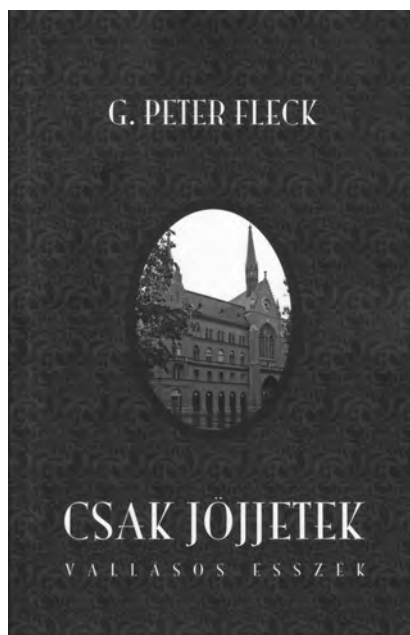
Valószínű, hogy soha nem keszrelkedett ki. Nagyon sok bibliai verset idéz az Újszövetség l – mint például a Jézus Hegyi beszédében találhatóakat – és igyekszik mondanivalóját ezekkel az örök érvény evangéliumi útmutatásokkal alátámasztani és meger síteni, vagy éppenséggel a bibliai tanítások életh beteljesedését véli felfedezni saját életének egy-egy eseményében, történéseiben.

Az elmélkedésekb l tudomást szerezhethetünk az író gyermekkoráról, ifjúságáról, felnőttkoráról, a túlélés l, a nehézségekr l, a megpróbáltatásokról öregkorának egy-egy eseményér l és élettapasztalatáról, amelyek mindig el bbre lendítették életének kerekét. Írásaiban jól nyomon követhet a hit, a reménység és a szeretet megtartó ereje.

Egy ember élete nem t nhet el nyomtalanul. G. Peter Fleck nemcsak életével, hanem vallásos esszéivel is nyomot hagyott maga után. Így teljesedett be Pál apostol ígérete: G. Peter Fleck elmélkedéseiben is megmaradt az apostol hite, reménye és szeretete.

Köszönet illeti a magyar nyelvre átültetett gazdag szókinccs angol szöveg fordítóját, Kászoni József lelkészt, hiszen egy rendkívüli embert és az gondolat- és érzélemvilágát ismerteti meg velünk, az olvasókkal.

Léta Sándor

Palást és múzsa

Pálffy Tamás Szabolcs maroszentgyörgyi-szászrégeni lelkésszel beszélget
Balázi László, az Unitárius Élet megbízott szerkesztője.

B. L.: Eddig csak azt tudtam, hogy lelkészi munkád mellett egyetemre is jársz. De most már tudom, hogy valami mással is „foglalkozol”, amiért elismerést is kaptál mostanában.

P. T. Sz.: A Kortárs hangon címmel meghirdetett regionális nemzetközi irodalmi pályázaton a marosvásárhelyi Sapientia-EMTE (Erdélyi Magyar Tudományegyetem) kilenc diákja közül egyetlenként kaptam díjat és egy díszoklevelet (Hauser Zoltán, az Eszterházy Károly F iskola rektora és Patkó Gyula, a Miskolci Egyetem rektora kézjegyével és az említett egyetemek szárazpecsétjével ellátva).

B. L.: Mondj valami b webbet is err l az „unitárius” jelenlétr l. Szász Ferenc brassói lelkész irodalmi munkássága mindannyiunk el tt ismert, tudom, hogy Sándor Szilárd, jobbágyfalvi-nyárádszeredai lelkész is versel (kaptam én is t le egyet-kett t), valószínű, hogy sok más lelkésztársunkat is megihletti id nként a múzsa. Honnan hová jutottál?

P. T. Sz.: E nemzetközi egyetemi irodalmi pályázatra 7 egyetemr l érkezett 53 pályázó közül beküldöttem veim (két vers) alapján a zs ri értékelése alapján különdíjban részesültem. E díj pénz- és könyvjutalmat jelent, továbbá részvételi lehet séget az idén, június 19-26. között Balatonszemesen sorra kerül Múzsa-Táborban (nyári írásm vészeti m helytábor pályakezd íróknak, költ nek). A díjat személyesen vettem át április 9-én este Budapesten, a H sök terén található M csarnokban Jónás Zoltán kulturális programigazgatótól, Turczi István József Attila-díjas költ t , író (m fordító, szerkeszt , m vel désszervez , irodalomtudós) jelenlétében.

B. L.: Az Unitárius Élet olvasói nem ismernek nagyon téged sem, minthogy a szétszakítottságban kevés volt a szorosabb kapcsolat az erdélyi testvéreinkkel, szolgatársainkkal. Mondanál valamit magadról, gyökereidről, szolgálataitokról? Hogyan jutottál el a versírásig, mikor vetted észre, hogy versel kéntis van dolga Istennek veled?

P. T. Sz.: Unitárius lelkészként szolgállok 2002. szeptember 1-t l Maroszentgyörgyön és Szászrégenben (másfél évig Nagyernyében is), Fels -Maros

mentén szórványterületen is lelkipánczok. N s vagyok, feleségem, Pálffy Anna-Mária Iklandon és Nagyernyében szolgál unitárius lelkészként. Értelmisségi, egyetemi végzettség , unitárius vallású tanár szül k gyermekeként már Székelykeresztúron az Orbán Balázs Unitárius Gimnázium (ma Berde Mózes) „unitárius osztályos” (az úgynevezett T osztályok – teósoknak hívtak minket az állami osztályokban ta-

nító tanárok) diákjaként „verseltem” 1995-1996-ban, 16-17 évesen, ezek közül néhány a középiskolai Oázis diáklapban jelent meg.

1996 tavaszán Magyarországra, Dunakeszire küldött verseim elvesztek, így a középiskolai diákok költészeti antológiájában nem láttak nyomdafestéket magyar nyelv és irodalom tanárnm által közlésre javasolt verseim. Meg kell említenem, hogy a Székelykeresztúri Pet fi Sándor Általános Iskolában és az Orbán Balázs Unitárius Gimnáziumban hét éven át volt magyar nyelv- és irodalom tanárom

(három évig osztályf nőköm) Czire Irma tanárnm , aki dr. Czire Szabolcs Kolozsváron oktató unitárius teológiai tanár édesanyja.

1997 szeptemberét l Kolozsvárra kerülve (Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Fakultása) alábbhagytam a versírással. A Székelykeresztúri Pet fi Sándor Általános Iskola jubileumi évkönyvébe tanárainm kérésére 1999 augusztusában írtam és küldtem verset, amely meg is jelent nyomtatásban Emlékvalólató címmel. Az el bb említett pályázatra e verset is elküldtem.

2010 adventjén kezdtem szonetteket írni, a pályázatra elküldöttem második verset, a Kis-Küküll menti Désfalván írtam *Emberpárról ének* címmel. A pályázatra beérkezett irodalmi alkotásokból *Kortárs hangon '11* címmel kötet jelent meg, mely az Egri-Miskolci Hallgatói Kötetek sorozat része. E kötetben olvasható az említett pályázatra beküldött és

a zs ri által különdíjjal jutalmazott két versem is.

B. L.: Hogyan zajlott ez a pályázat, nehéz ellenfelekkel szemben kellett faragni az üzenethordozó rímeket?

P. T. Sz.: A Kortárs hangon nemzetközi irodalmi

emberpárról ének

*szeptember vizsgaláz Kolozsváron
falom Bibliám, Kátém felzabálom
neked alap és nekem felvételi
hetek múltán már a közös reggeli
illatában arcom arcom a kezdet
október tétje nincs a szerelemnek
találkozásunk mind a kettő várja
sok tanulásban elhagyta a párja
november Déván várbörtön cellában
gyertyalángok hűs püspök aulában
szememnek szíve szőke szeniorita
december hó kollokvium vita
kettőnk közös ügye érzem több remény
Istenünknek tetsző remek képregény*

pályázat meghirdet i: az egri Eszterházy Károly F iskola és a Miskolci Egyetem; az Északkelet Magyarországi Regionális Versmondó Egyesület és az EKF Hébé Juventus Egyesület. A pályázati témák nem voltak kötöttek. Pályázni két m vel lehetett: vers vagy próza, egyenként max. 2 gépelt oldal terjedelemben, szabadon választott témában. A meghirdetés köre: Eger, Miskolc, Sárospatak, Nyíregyháza, Komárom, Nyitra, Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely és Csíkszereda fels fokú intézményei.

B. L.: Egy nagyon ügyefogyott kérdésem következne: mennyi az eddigi termés és hogyan tovább? A két világháború között Unitárius Irodalmi Társaság alakult Erdélyben, hiszen tele volt egyházunk klérusa és világi tagsága remek versel kkel, irodalmárokkal. Nagy élmény olvasni ma is id álló üzeneteket tartalmazó m veiket. Jó lenne, ha valami ilyen születne, hiszen a mai unitáriusok közt is van sok egyházi és világi irodalmár.

P. T. Sz.: Szeretnék idén júniusban eljutni a balatonszemesei Múzsa-Táborba. Folytatnám a versírást, érzem az írói vénát, szonett és haiku versformákban/m fajban alkotnék. Tizenhárom-tizennégy évesen magyar nyelv- és irodalom tantárgyversenyen székelykeresztúri diákként Hargita megyei els helyezétként vettem részt az Aradon 1993-ban lezajlott országos dönt n, ahonnan Dicséret min sítést hoztam általános iskolámnak, 1994-ben pedig Budapesten nyertem 2. helyezést Balassi Bálint évfordulós irodalmi pályázaton. Kolozsváron unitárius teológiai hallgatóként A Láng 2. szerkeszt i nemzedéke tagja voltam, olvasó-szerkesztettem és korrektúráztam, egyháztörténeti eseménynaptár rovatot társszerkesztettem, anekdota rovatot indítottam. A Lángban, a Quo Vadisban, az Unitárius Közlönyben, az Unitárius Kalendáriumban, a Keresztény Magvet ben és az Unitárius Szószékben megjelent különböz jelleg írásaim (prédikációk, imák, beszámolók, híradások, interjúk, versek, humor, anekdota rovat) száma megközelíti a százat.

B. L.: Egyházközségeink kapcsolata elmélyítése során tisztáztuk, hogy földiek vagyunk, a Homoródmenté dobott bele a világba minden gyönyör ségével és nyomorúságával. Nagypád, Pálffy Ákos ének-költ is volt, drága Édesapám egyik legkedveltebb dallama az énekeskönyvünk 77-es számú szerzeménye volt (Lókod kántora volt 42 éven keresztül, majd harangozók is voltunk vagy 35 évig és gondnok is

volt vagy 20 évig). Régi naptárakban sok humoros történetét olvastam nagyapádnak, nagy élvezettel. Édesapáddal, a tanáremberrel is ismertük egymást, néha találkoztunk. E találkozókból egyet-kett t meg is „örökítették” Ceausescu pribékjei. Dossziém „alkotásai” között van egy jelentés, ami arról számol be, hogy a kivándorlásunk el tt, 1986-ban, Lókodba hazaköltözésünk után Homoródszentmártonban „gyanús” helybéli és szentpáli tanárokkal szoktam találkozni. Geréd Gabi (költ) iskolatársam és édesapád volt a jelent nek a „gyanús”. Volt, ahonnan megörököld a rímek „furcsa játékát”, az üzen toll forgatását, a becsületes, gerinces helytállást, a másokért való önzetlen fáradozást, igaz szolgálatot. Így van ez?

P. T. Sz.: A M csarnokban április 9-én átvett különdíjat szeret Édesanyám, néhai Pálffy (Palla) Erzsébet székelykeresztúri oroszromán nyelvszakos tanárn emlékének ajánlom, aki irodalmi alkotó munkára, versírásra is biztatott. Köszönöm hitvestársamnak, Pálffy (Szilágyi) Anna-Mária unitárius lelkésznek (désfalvi származású), múzsámnak az írói tevékenységhez feltételeket biztosító önzetlen segítségét. Mellettük más unitárius el deim, akik h séges, példás egyházzolgálat, közéleti és irodalmi alkotó munkája engem is alkotó, teremt munkára kötelez:

1. Néhai Pálffy Ákos apai nagyapám, unitárius kántortanító, felekezeti iskolaigazgató, egyházi zenészerző, közíró, népm vel ,

aki 1883. július 22-én született a Nyikó-mentén, Tarcsafalván székely nemesi család sarjaként;

2. Néhai K váry Jakab unitárius lelkész, teológiai magántanár, peregrinus, aki 1904-ben született Kolozsváron;

3. Pálffy János 1848-as forradalmár, politikus, író, akit Udvarhelyszék követeként a magyar országgy -lés els alelnökévé választottak (1804-ben született Tarcsafalván).

B. L.: Valóban tekintélyes e névsor. Majd lesz alkalmunk még beszélgetni, hiszen most már a Magyar Unitárius Egyház kebelén belül is testvérgyülekezeti kapcsolat van közöttünk. Szeretettel várunk tieiddel a július 3-i alföldi „unitárius búcsúra”, Füzesgyarmatra, ahol ti lesztek az ünnepi szónokok, amikor a toronyépítés 100. évfordulóján emléktáblát avatunk templomunkban. De addig is adjon az Isten ihletet, és ne bújj el a múzsa csókja el !

emlékvallató

*oskolámról az írka van eszemben
betűvetés és szóarató
belélegzett krétapor felhőkben
nebulók közt címszavazás
egyre késő kapcsolatok
gyermekdalos siránkozás
vegyszerízű pancsolások
eljövendő vigadozás
olajlámpás ódon esték
két karunkat majd lenyesték
álnok módon hogy meglesték
túrte volna nyomdafesték
elfecsegnék-e a falak
eltörött sok régi kacat
elhallgatnák-e a kövek
igazmondás nem becsület
eme elme terhes lenne
újjászülsz ha hagyunk agyunk
míg madarak és fák vagyunk
éber kölyök szenderül
tud már ülni vesztegül
visszapalló keskenyül
visszaemlék visszaemlék
egyed szólnál visszamennék
nem egy kezem tűzbe tenném*

Május 7-én egy elszármazott, volt angoltanítványom két gyermekét fogjuk megkeresztelni.

Május 8-án, vasárnap nagyszabású ünnepélyt tartunk az Anyák Napja alkalmából. Énekekkel, versekkel köszöntjük az édesanyákat, emlékezünk az eltávozottakra, a jelenlétet az egyházközség, régi hagyományunk szerint egy szál fehér kálával ajándékozva meg.

Május 14-én, szombaton, vidéki klubokkal az Anyák Napja alkalmából közös műsort mutatunk be a helyi M. Vel. Dési Központban. Versekkal, énekekkel szerepel minden klub.

Május 29-én, vasárnap délelőtt 10 órától a Kosuth Rádió (MR1) egyenes adásban közvetíti templomunkból istentiszteletünket. Felneveltek, fiatalok, hittanosok lelkesen készülünk, hogy szép, felemel

üzenetet küldjünk a hallgatóknak arról, hogyan ünnepezzük nálunk az Anyák Napját, hogy él és dolgozik egy kis unitárius gyülekezet itt, az Alföld közepén.

Május 31-én hivatalos vagyok a Magyar Bibliatanács Alapítvány Kuratóriumának ülésére.

Ünnepek, rendezvények között elkezdtük a templom környékének rendbetételét, a szoborparkunk felújítását, bevirágozását, a kerítések kijavítását, a templomot kívülről, belülről fel fogjuk újítani, hogy méltó legyen a nyári búcsúra, amikor konfirmációval egybekötött ünnepségen márványtáblát is avatunk a toronyépítés 100. évfordulójának emlékére. E munkánkban, törekvéseinkben, hisszük, hogy megsegít minket a Jóisten.

Balácsi László

BUDAPEST

Tisztújító közgyűlés

Egyházközségünk 2011. február 13-án tartotta idei rendes közgyűlését, amelyen a presbitérium tisztújítására került sor. Ezt követően vált teljessé egyházközségünk világi vezetősége. Gondnok: Dr. Hatfaludy Zsófia és Dr. Vajda László; jegyző: Kaveczkiné Dr. Farkas Katalin; pénztáros: Tim Katalin; presbiterek: Dr. Barabássy Sándor, Buzogány Zoltán, Dimény Zoltán, Durugy András, Kriza Máté, Léb Erzsébet, Léta Rozália, Retkes Attila, Sárosi Magdolna, Schmidt Gábor, Dr. Táskai Annamária, Dr. Vékás Domokos, Zoltán Csaba.

Oláh Katalin tárlata

Április 3-án, vasárnap délelőtt – a Szent-Iványi Ilona által tartott istentisztelet után – Beke László művészettörténész nyitotta meg Oláh Katalin szobrászművész **Miután ezek történtek** című kiállítását.

A kiállítás április végéig látogatható a Budapesti Unitárius Galériában. (V. Nagy Ignác utca 2-4.)

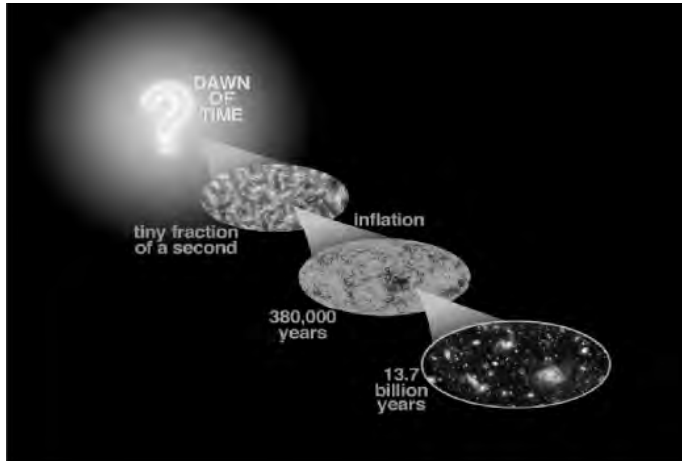

Oláh Katalin 1974-ben született Budapesten. Az egyetem éveit a Ferenczy István Virtuális Körben, Somogyi Tamás szobrászművészettel, valamint Kun Éva szobrász-kerámikus művésszel m. helyében szerzett szakmai ismereteket.

1997-ben felvették a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának RVN-kísérleti szobrász osztályába. Itt három évet végzett, Rétfalvi Sándor szobrászművész vezetésével. 2001-től tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Egyetemen folytatta, ahol K. Pál szobrászművész osztályában 2004-ben diplomázott.

K. Pál faragást Pécsen Colin Fostertől és diploma után Király Lászlóval tanult. „A szakma egészének ismeretén és tiszteletén belül keresi az összetéveszthetlent és a sajátosat. Művészeti elhivatottságának erkölcsi alapja kizárhatatlan: a munka és az invenció nem egymást kizáró, de termékenyeket se, különös sajátja ennek az erőteljes személyiségnek, aki a törekvő alakjában mutatja magát nekünk” – írta Oláh Katalinról Antall István irodalmár, rádiós szerkesztő.

Horváth Dezső atomfizikus előadása

Április 14-én, csütörtökön este folytatódott a Budapesti Unitárius Egyházközség Érték+Őrző estek című sorozata.

Ezúttal *A világ keletkezése, ősrobbanás és teremtés* címmel **Horváth Dezső** atomfizikus, a KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézete, valamint a debreceni Atommagkutató Intézet tudományos munkatársa tartott előadást.

Ünnepi alkalmak

Április 22-én, nagypénteken 18 órai kezdettel (ünnepi istentisztelet keretében) ismét megszólaltattuk az unitárius Passiót – abban a verzióban, ahogyan azt Péterffy Gyula kolozsvári teológiai zenetanár több mint fél évszázaddal ezelőtt átdolgozta és énekkarra alkalmazta.

Húsvéti ünnepi istentiszteleteinket április 24-én, vasárnap reggel 9 és délután 11 órakor, valamint 25-én, hétfőn 11 órakor tartottuk – mindhárom alkalommal úrvacsora vételére is vártuk unitárius testvéreinket.

Egyházközségünk május 14-én, szombaton 11 órai kezdettel tartja meg hagyományos tavaszi szabadtéri istentiszteletét és szeretetvendégségét a Ver céhez tartozó Magyararkúton. A Nyugati pályaudvarról 9:07-kor és 10:07-kor induló vonattal lehet eljutni, leszállás Verce állomáson. A menetidő 33 perc. Az állomásról gépkocsival a helyszínre szállítjuk a vonattal érkezőket. A rendezvényt rossz idő esetén is megtartjuk.

Retkes Attila

Farsangi bál

A farsang hossza évről-évre változik, mivel zárójárása a húsvét időpontjához köthet. Vízkereszt (január 6.) a húsvétot megelőző 40 napos nagyböjt kezdetéig, azaz hamvazószerdáig tart. Farsang a tavaszvárás pogány kori, igen változatos képet mutató ünnepeiben is ki, gyakorlatilag a zajos mulatozás, a tréfacsinálás, bolondozás, eszem-iszom és az advent lezárulásával a párkeresés, udvarlás időszak. Magyarországon a farsangi szokások a középkorban honosodtak meg, és számos idegen néphatása érvényesült bennük.

A farsang csúcspontja a karnevál, hagyományos magyar néven „a farsang farka”. Ez a farsangvasárnaptól húshagyókeddig tartó utolsó három nap, ami nagy mulatságok közepette, valójában télbúcsúztató is. Számos városban ekkor rendezik meg a híres karneválokat (riói karnevál, velencei karnevál). Magyarországon pedig a farsang legnevezetesebb eseményét, a mohácsi busójárást.

Ennek a hagyománynak hódolt egyházközségünk

is, mert már negyedik alkalommal rendezte meg farsangi bálját. A neves eseményre március 5-én került sor. Benépesült gyülekezeti termünk. A vendégek sokféle finomsággal készültek egymás megvendégelésére. A gyerekek jelmezöltöztek. Volt köztük királyfi, spanyol táncosnő, varázsló és cowboy. A talpalávalóról a Brass On Brass együttes gondoskodott.

A Brass On Brass Tradicionális Együttes vidám, lendületes jazz zenét játszik, remek kapcsolatot tud kialakítani a közönséggel. Gyakran megkérdezzük, mit jelent az együttes neve. Magyarra nagyjából így fordíthatnánk: Réz hátán Réz. Repertoárjukon az autentikus New Orleans-i számok mellett blues, boogie-woogie, dixieland, swing, illetve a 20-as, 30-as, 40-es évek jazz dalai szerepelnek.

A bált tombolasorsolás zárta. Kászoni lelkész úr a 2012-es farsangi bálra már most meghívta a zenekart. Tehát: „Jöve re, veletek, ugyanitt”!

Postásné Balázs Ildikó

Istennek hála, sikerült beindítanunk a két csoportos hitoktatást. Gyermekünkkel két szakképzett hitoktató foglalkozik minden vasárnap 10 órától, istentiszteletünkkel egyidőben.

A kiscsoportos gyerekeket Karner Melitta fejlesztő pedagógus oktatja, a nagycsoportos gyerekeket Péterfi Katalin hitoktató.

Jó lenne, ha minden gyermekünk egyrészt elsajátítaná hitrendszerünket, ami világmagyarázó elvé válhat. Másrészt, rítusokkal közösségi életet élni hatalmas megtartó erő. Induljunk ki abból, hogy mindnyájunknak szüksége van arra, hogy önértelmességét és identitását olyasmivel kösse, ami nincs kitéve a társadalmi változásoknak, ami állandó.

Minden felelősen gondolkodó szülőket kérünk: ne fessék meg gyermeküket a vasárnapi iskolánk adta lehetőséggel!

Március 5-én, szombaton 17 órától tartottuk a gyermekfarsangot, Irina B. vészmutatványos fellépésével. Nemcsak a gyerekek, de a felnőttek is részt vettek a műsorban, ahol mindannyian jól éreztük magunkat.

Április 16-án szombaton 17 órától gyermekeinkkel húsvéti tojásokat festettünk és díszítettünk a gyülekezeti termünkben. Kezdve a hagyományos tojásfestéstől, egészen a méhviasz használatáig, a

gyermek több tojásfestési módszert is kipróbálhattak.

Május 8-án vasárnap 10 órai kezdettel istentiszteletünk keretében megünnepeljük az édesanyákat, vasárnapi iskolás gyermekeink szereplésével. Sikeres rendezvényeink érdekében továbbra is várunk minden kedves gyermeket, szülőket, nagyszülőket! A harmadik csoportban a konfirmáló fiatalokkal, a 13-14 évesekkel a lelkész foglalkozik minden vasárnap, istentiszteletek után.

Április 17-én, Virágvasárnap 10 órai istentiszteletünk után ünnepi koncertet tartott templomunkban Tokos Augustin vezényletével a Luxaeterna Budapest Bach Konzort zenekar és kórus.

Április 22-én 17 órai kezdettel nagypénteki istentiszteletet tartottunk.

Április 24 és 25-én, húsvét ünnepe alkalmából első- és másodnapján úrvacsorát osztottunk. Ünnepe első napján Dr. Czire Szabolcs, a Kolozsvári Protestáns Teológia Unitárius Biblia Tanszékének tanára prédikált.

A gyorsabb és könnyebb kapcsolattartás végett, akinek van kérésük, adja meg elektronikus levelezési címét egy e-mailt dobva a leta@unitarius.hu-ra!

Léta Sándor, lelkész

A beregi unitárius szórvány hagyományához híven nagy lelkesedéssel készül a pünkösdi búcsúra, amit idén is pünkösdi szombatján az Eötvös-kúria kertjében tartanak meg. Az ünnepség úrvacsorás istentisztelettel kezdődik délelőtt a kúriában lévő unitárius gyülekezeti teremben, amit a beregi cigányfiatalok énekes sora követ.

Közben az udvaron az asszonyok és szakácsok készüdnének a szabadtéri farsanghoz (halászlé és a hagyományos babgulyás). Az asszonyok berendezik a teraszt és megterítik az ebédhez.

Az idei búcsú központi témája Kriza János munkássága és néprajzi tevékenysége lesz. Felkért előadók: Kriza Ildikó néprajztudós és Szalay Emke kandidátus, a debreceni Déry Múzeum főmunkatársa. Az előadás és a foglalkozás a kúria teraszán lesz, amit énekszámokkal, illetve szavallatokkal színesítnek a helyi fiatalok.

Ebéd után a kúria kertjében a hagyományossá vált kispályás focimérkőzés következik. Délután zenés-táncos mulatság zárja a búcsút.

Rendkívüli tisztújító közgyűlést tartott az UART budapesti központjában, az unitárius könyvesboltban április 2-án délelőtt. A tisztújítás élénk vitát váltott ki az elnök személyét illetően, de végül is egyhangúlag megválasztották az új tisztségviselőket. Elnök dr. Nagy Ákos miskolci tagunk lett. A közügyeket intéző, szervező alelnöki tisztségre újraválasztották Felhő Szabolcsot, míg a fővárosi alelnök, aki továbbra is biztosítja a könyvesbolt termék eladásokra és összefogja a budapesti UART-csoportot, Gergely Felicián lett. Végezetül az új székhelyet szavazták meg, ami az új elnök után Miskolcon lesz.

Az UART első miskolci vezetőségi ülésén az éves program megtárgyalása mellett a Magyarosi Árpád Fiúka halálának áprilisi évfordulójára való tekintettel úgy döntött, hogy az ifjúsági díjat ez évben kiosztja az UART ifjúsági csoportjában a három legtehetségesebb fiatalnak.

Az utolsó utáni erdélyi polihisztor

Száz éve született Mikó Imre író, politikus, unitárius f gondnok.

A száz éve született, nagy formátumú jogász-politikus-esszéíróra, az Erdélyi Unitárius Egyház egykori f gondnokára, Mikó Imrre emlékeztek március 25-én, Kolozsvárott. A délel tti és kora délutáni konferenciát este könyvbemutató követte: Mikó Imre utolsó szépirodalmi alkotása, A szül föld szerelmese (Orbán Balázs életének regénye) végre megjelent nyomtatásban, a Polis Könyvkiadó gondozásában.

A tudományos konferenciát a több mint százötven éve alapított, gazdag múltra visszatekint Erdélyi Múzeum Egyesület (EME) Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztálya szervezte, s ennek megfelelő en helyszíne is az EME Jókai utcai székháza volt. El adást tartott Egyed Ákos történész-akadémikus, Csapody Miklós irodalomtörténész, Tibori Szabó Zoltán újságíró-szerkeszt , Varga Attila jogász-politikus, Cseke Péter irodalomtörténész és Gaal György m vel déstörténész, akik Mikó Imre szerteágazó életm vének egy-egy részterületét eleve-nítették fel. Az esti könyvbemutatót az Erdélyi Unitárius Egyház Dávid Ferenc Imatermében tartották, ahol Dávid Gyula irodalomtörténész-szerkeszt mutatta be A szül föld szerelmese cím regényt. A konferencia és a könyvbemutató bizonyította, hogy Kolozsvár tudományos, kulturális és egyházi közéletének jeles szerepl i – f leg az id sebb nemzedékhez tartozók, akik még személyesen ismerték – nem feledkeztek meg Mikó Imre életm vének jelent ségér l. A magyarországi olvasók kedvéért mégis érdemes felidézni pályájának legfontosabb állomásait.

Mikó Imre Bánffyahunyadon született 1911-ben; apai ágon bölöni, anyai ágon torockói származású családban. A Székelyföldre, bölöni seinek szellemi örökségéhez mindig következetesen ragaszkodott, s a többi között – mint ez Egyed Ákos professzor el adásából kiderült – az si székely jogot, s annak társadalompolitikai hatásait is alaposan tanulmányozta. Már egyetmistaként bekapcsolódott a közéletbe, a harmincas évek elején az Országos Magyar Párt bu-

karesti irodájának vezet je lett. Észak-Erdély visszacsatolása után behívták a Magyar Országgy lésbe, ahol – mint Tibori Szabó Zoltán el adásában kifejtette – az Erdélyi Párt balszárnyához tartozott, mérsékelt politikát folytatott, ellenezte a zsidótörvényeket. A háború után mégis megjárta a szovjet hadifogolytábort, majd Kolozsvárra visszatérve egy évtizeden át alma materében, a Brassai Sámuel líceumban tanított, emellett m fordítással foglalkozott. Az ötvenes évek végén állásából elbocsátották, így lett a nyelveket beszél , többdiplomás jogászból rakodómunkás, könyvesbolti eladó, kés bb nyugdíjazásig a Kriterion kiadó szerkeszt je. A legnehezebb körülmények között is h séges maradt az unitárius egyházhoz: f gondnoki tevékenysége mellett ragyogó eszéket, tanulmányokat, portrékat írt a nagy el dökr l: Kriza Jánosról, Balázs Ferencr l, Gál Kelemenr l, Kelemen Lajosról és Szabédi Lászlóról. Mindezek alapján talán nem túlzás azt állítani, hogy ha Brassai Sámuel az utolsó erdélyi polihisztorként emlegeti a hálás utókor, akkor a nála százöt évvel fiatalabb Mikó Imre volt „az utolsó utáni” erdélyi polihisztor.

Életm vének tudományos igény feldolgozása Balázs Sándor történész nevéhez f z dik, aki 2003-ban jelentette meg a Mikó Imre – Élet- és pályakép cím monográfiát. Ennek el szavában Balázs találóan állapítja meg: „vannak személyek, akiknek az élete több, mint egy élet: maga a történelem. Nos, Mikó Imre is közéjük tartozik. Élete kisebbségtörténet. Eképpen a róla írt monográfia nemcsak egy felemelked és lefele hajló, elismerésekkel és elmarasztalásokkal teli életrajz, hanem ugyanakkor a romániai magyar kisebbségi lét szinuszgörbéjének másolata is (...) Mikó Imre életpályája rendkívül összetett volt. Egy és ugyanazon id ben több min ségében – hogy csak néhányat említsünk – politikusként, kisebbségjogászként, közíróként, falukutatóként, szépíróként és így tovább – fejtette ki felbecsülhetetlen érték tevékenységét.” Ennek megfelelő en Balázs Sándor is önálló fejezetekben tárgyalja a különböz „szerepköröket”; részletesen vizsgálva és elemezve Mikó diák- és ifjúsági vezet ként, bukaresti és budapesti politikusként, kisebbségi jogászként, szociológusként, íróként, fordítóként, esszéistaként, publicistaként, könyvszerkeszt ként és „a tanítómesterek tisztel jeként” kifejtett tevékenységét. Az alábbiakban – A szül föld szerelmese cím , kalandregénynek is bátran nevezhet Orbán Balázs-életrajz kései megjelenése okán – Mikó Imre sokrétű oeuvre-jéb l irodalmi hagyatékát, s annak unitárius vonatkozásait vesszük górcs alá.

A fiatal Mikó Imre a magyar irodalom „szentháromságaként” is emlegetett Ady Endrét, Szabó Dezs t és Móricz Zsigmondot tekintette példaképnek, de mindig hozzátette: Bartók Béla és Kodály Zoltán

Bálint Benczédi Ferenc püspök, Dávid Gyula irodalomtörténész és Máthé Dénes unitárius f gondnok a könyvbemutatón.

tevékenysége is nagy hatással volt gondolkodásmódjára. A példaképek között említhetjük Kós Károlyt és az Erdélyi Szépművés Céh íróit is – az erdélyi magyar értelmiség első kisebbségi nemzedékének legjobbjait. Ez a generáció – mint Dávid Gyula, Mikó egykori kriterionos kollégája (az Orbán Balázs-kötetet is gondozó Polis Könyvkiadó igazgatója) oly plasztikusan megfogalmazta – „még a háború előtt Magyarországon ért fel tte, tudta, hogy mit veszített, és akaratlanul is ahhoz mérte a feladatokat, de aszerint értékelte az eredményeket is. A második nemzedéknek már meg kellett küzdenie a román nyelven való tanulással, a soraikat megtizedel érettségivel, a teológia kivételével csak román nyelven elérhet felső fokú diploma megszerzésének nehézségeivel. Az vállalásuk már eleve kisebbségi sorsvállalás volt: jóval kevesebb romantikával és jóval több megütközéssel a kemény hétköznapok valóságának falán. Számukra az erdélyi létet nem a messiási múltból eredeztethet erdélyi lélek jelentette, hanem a szociális haladás és a nemzetiségek közötti együttműködés gyakorlati útjának kitaposása.”

Mikó Imre első önálló kötete Az erdélyi falu és a nemzetiségi kérdés címmel jelent meg, s ebben a szociográfia eszközeivel elemezte a kisebbségi létkörülményeket. A nagy visszhangot kiváltó munka az Erdélyi Fiatalok gondozásában jelent meg – az a csoportosulás vállalkozott tehát a kiadásra, amely direkt politizálás helyett társadalomtudományi kérdésekkel foglalkozott, s amelynek vezetőségében a katolikus Dsida Jenő, a református Jancsó Elemér és László Dezső is részt vett, mint az unitárius Balázs Ferenc és Mikó Imre. 1941-ben (ekkor már aktív politikusként) Mikó megjelentette a Huszonkét év című monográfiát, amely alcíme szerint „az erdélyi magyarság politikai története 1918. december 1-től 1940. augusztus 30-ig.” A szélsőleges álláspontok ismertetésétől mindenkor tartózkodó, mérsékelt történeti és kisebbségpolitikai áttekintés néhány év múlva a tiltott könyvek közé került, s csak 1987-ben, Svájcban adta ki újra az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem. A Huszonkét évhez szervesen kapcsolódik a Nemzetiségi jog és nemzetiségi politika című, hatalmas terjedelmű monográfia, amely 1944-ben jelent meg a kolozsvári Minerva kiadásában. Említést érdemel Mikó Imre doktori disszertációja is, amelynek címe: A székely közületi kulturális önkormányzat.

Több mint másfél évtized telt el ezután, míg a hadifogolytáborból hazatért, később politikai okból állásából eltávolított Mikó Imre visszatérhetett az íráshoz. 1958 és 1965 után – mint Balázs Sándor monográfiájának könyvészeti leírásából tudjuk – több mint száz cikke és fordítása jelent meg; igaz, többségében álneven vagy aláíratlanul. A hatvanas évek közepétől már saját nevével is újra publikált: Honpolgárok és világpolgárok című tanulmánykötetet – amelyben többek között Machiavelli, Morus Tamás, Rousseau, Bölöni Farkas Sándor, Brassai Sámuel és a cenzúra kedvéért Vincenz Babelet élet-

Kiállítás Mikó Imre műveiből az Erdélyi Múzeum-Egyesület dísztermében

műveivel értekeznek – könyvesbolti eladóként, a bevétel kiszolgálása közben írta. Ekkor kerültek érdeklődésének középpontjába az „el ttünk járó” nagy unitáriusok: 1969-ben, A bércre esett fa címmel megírta a jeles amerikai és nyugat-európai utazó, Bölöni Farkas Sándor életregényét. Élete utolsó aktív éveiben, a Kriterion szerkesztőjeként Mikó Imre túlnyomórészt mások – igencsak hullámzó színvonalú – kézírataival foglalkozott, de így is jutott ideje az írásra: Száz dokumentum és történet Brassai Sámuelről című kötete 1971-ben, a Dávid Gyulával közösen írt Petőfi Erdélyben című munka 1972-ben, az Akik el ttünk jártak című portrégyűjtemény 1976-ban jelent meg. Kisebbségjogi tanulmányaiból már csak korai (1977-ben bekövetkezett) halála után látott napvilágot egy válogatáskötet (Változatok egy témára, 1981).

A terjedelmes Mikó-életműben sajátos helyet foglal el A szülőföld szerelmese című Orbán Balázs-életrajz, amelyen csaknem öt éven át dolgozott. Gépíratos másolatban megmaradt egy levele – idézi Kovács Sándor kolozsvári teológiai tanár az új kiadás utószavában –, amelyet Domokos Gézőnek, a Kriterion igazgatójának írt, s amelyben így foglalta össze a regény keletkezési körülményeit: „Abból indultam ki, hogy Orbán Balázst, hazai múltunk egyik legjelentősebb és legszínesebb egyéniségét be kell vinni a köztudatba (...) Írhattam volna róla monográfiát is, de annak aránylag csekély a publicitása. A regényes életrajz formáját választottam, mivel élete tele van kalandokkal, fordulatokkal, s így a műnként kívánkozik (...) Könyvem nem öleli fel Orbán Balázs egész életét. Tizenhét éves korában kezdődik, amikor a család Konstantinápolyba utazik, és a halála előtt tizenhét évvel ér véget (...) A szülőföld szerelmese nem akarja sem heroizálni, sem deheroizálni Orbán Balázst, hanem kortársai között és azokhoz viszonyítva akarja bemutatni, akik között ott vannak székely gazdától kezdve egészen Kossuthig és Victor Hugóig a kor legkiválóbb szellemei.” A kötet – amelynek fő forrása Orbán Balázs két legfontosabb munkája, az Utazás Keleten és a Székelyföld leírása – így is bebizonyítja negyedszázad lebilincselően érdekes, szinte „jókaisan” megírt krónikája, amit most, Mikó Imre születésének centenáriuma végére a szélesebb olvasóközönség is megismerhet.

Retkes Attila

Százötven éves a Keresztény Magvet

Százötven évvel ezelőtt, 1861-ben indult útjára teológiai folyóiratunk, a Keresztény Magvet. Az Erdélyi Unitárius Egyház március végén, Kolozsvárott ünnepi konferenciát és kiállítást rendezett a Kriza János lelkész-költő-néprajzkutató (későbbi püspök) és Nagy Lajos kollégiumi tanár által alapított, Kovács Sándor főszerkesztésében ma is megjelenő periodika tiszteletére. Erre az alkalomra látott napvilágot Gaal György történésznek A szép, jó és igaz Magvet je – Százötven év az egyház és a magvetés szolgálatában című összegző tanulmánya.

A Dávid Ferenc Imateremben rendezett konferencián Bálint Benczédi Ferenc püspök köszöntötte a résztvevőket, majd – Balázs Mihály szegedi történészprofesszornak, a korai unitarizmus kiváló kutatójának elnökletével – négy előadás következett. Gaal György Százötven év az egyház és a magvetés szolgálatában című írásának rövidített, szerkesztett változatát olvasta fel. Györffy Gábor egyetemi adjunktus az 19. századi erdélyi sajtó fejlődéséről tartott áttekintést, amelyből kiderült: az Unitárius Egyház a Habsburg önkényuralom részleges enyhülését kihasználva, a protestáns felekezetek közül elsőként indította el saját folyóiratát, ami nemcsak teológiai, de magvetéstörténeti szempontból is jelentős esemény volt. Cseke Péter irodalomtörténész, egyetemi tanár az 1930-as években megkötött Erdélyi Fiatalok csoportjának unitárius szerkesztésű (köztük a Keresztény Magvet megbecsült munkatársairól) beszélt. Máthé Dénes egyetemi tanár, az Erdélyi Unitárius Egyház főszerkesztője az állami cenzúra időszakát, a Keresztény Magvet 1971 és 1989 közötti megkötését, tartalmi és stílusi törekvéseit vizsgálta előadásában.

Gaal György említett tanulmányának zárszavában megállapítja: „a Keresztény Magvet 150 éve indult, de csak a 116. évfolyamát zárhatta le 2010-ben. Nem az egyházon vagy a szerkesztőkön múlt, hogy 35 éven át kényszerzünetet kellett tartani – két részletben, világháborúkat követően. A folyóirat így is egyedülálló tükrök nemcsak az unitarizmus másfél százados történetének, az egyház fejlődésének, hanem az erdélyi magvetéstörténetnek és az egyetemes egyháztörténetnek is. Azon túl, hogy a mindenkori jelentőse tükrözött, minduntalan a múltba is visszatekintett, olyan egyháztörténeti anyagot halmozott fel, amellyel talán egyetlen magyar felekezeti folyóirat sem rendelkezik. Három tudós teológus életművét építette a folyóiratba: Péterfi Dénes, Vári Albert és Erdélyi János csiszolták, alakították, és mentették át az utókorra.” A Keresztény Magvet másfél százados történelmének még vázlatos áttekintése is jelentősen meghaladná az Unitárius Élet terjedelmi kereteit, Erdélyi János püspök életművét pedig viszonylag jól dokumentált (lásd a többi között az Isten és ember szol-

gálatában című emlékkötetet, amely 2007-ben jelent meg Kolozsvárott). Ezért jelen cikkünkben a két, mára szinte teljesen elfeledett jeles teológusnak, Péterfi Dénesnek és Vári Albertnek a Keresztény Magvet főszerkesztőjeként végzett tevékenységét mutatjuk be.

A Középkortól származó – az Erdély vidékéhez egész életében ragaszkodó – Péterfi Dénes 1851-ben született, és a kolozsvári kollégium, majd a teológia legígéretesebb növendékei közé tartozott. 1874-ben az egyház Londonba küldte, ahol Martineau kedvelt tanítványa és az unitárius vallású Darwin fejlődéselméletének lelkes híve lett. Huszonöt évesen, Ferencz József püspökké választásakor kolozsvári lelkészé (később esperessé) nevezték ki. Az unitárius hit kiváló szónokája volt: úrvacsorai ágendáinak gyűjteménye (Jézus asztalánál) 1900-ban, Unitárius kereszténység című beszédek gyűjteménye öt évvel később jelent meg. „Péterfi Dénes a modern kereszténység szónokája. Beszédei ennek a modern kereszténységnek magvetés magyar nyelven megírt apológiája” – méltatta Péterfit a Négy száz év unitárius prédikációirodalma című könyvében Gellérd Imre. Lelkészi munkája mellett Péterfi évtizedeken át tanított: leginkább a vallásfilozófia, a természettudományok, a tudomány és a vallás összeegyeztethetőségének kérdése foglalkoztatta.

Péterfi Dénes 1876-tól két éven át a tragikusan fiatalon elhunyt Simén Domokossal közösen szerkesztette a Keresztény Magvetet, majd 1878-ban Kovács János történészt, kollégiumigazgatót nevezték ki mellé társszerkesztőnek. A magyar-angol és magyar-amerikai unitárius testvérkapcsolatok szorgos előmozdítójaként ismert Kovács a folyóiratban főleg nemzetközi ügyekkel, illetve oktatási kérdésekkel foglalkozott, így a teológiai-egyháztörténeti tartalom, az egyes rovatok kialakítása Péterfire maradt – Gaal György ezért is beszél teljes joggal „Péterfi-korszakról”. 1882 végén, egy előfizetési felhívásban Péterfi így határozta meg a Magvet küldetését: „Mi rendíthetetlenül állunk ama hitnézeti irány mellett, melynek a Keresztény Magvet a magyar protestáns egyházi irodalomban, liberális oldalon egyedüli képviselője, s amely nem más, mint a tiszta keresztény teizmus, melynek fenntartásával és terjesztésével úgy vagyunk meggyőződve, hogy a Magvet egyetemesebb vallási érdekeknek teszen szolgálatot.” Négy évvel később, egy publicisztikában így folytatta a gondolatmenetet: „A Keresztény Magvetet az unitáriusok folyóiratának mondják, s mi azt akarjuk, hogy az méltóan reprezentálja az egyházi irodalomban, de nem felekezetieskedéssel, hanem egyesítő, rokonszenvező irányban, a szabadelvű kereszténység álláspontján.” Az 1890-es évek közepétől Péterfi tevékenységét három fiatalabb

f munkatárs, az unitárius kollégiumban tanító Kanyaró Ferenc, Gál Kelemen és Gálfi L. rinc segítette. Ekkor alakult ki az a rovatstruktúra is, amely évtizedeken át változatlan maradt: az Egyházi dolgozatok rovat prédikációkat, imákat, temetési beszédeket közölt; külön rovat foglalkozott a nevelés- és oktatásügygel, illetve az egyház belső életével (zsinatok, f tanácsi ülések, képvisel tanács tevékenysége). A „Vegyesek” című rovat külföldi levelezést és szépirodalmat közölt, az Irodalmi értesítő egyházi, filozófiai, történelmi, nyelvészeti kiadványokkal foglalkozott. Az egyes folyóirat-számok végén az Aranykönyv (adományok, köszönetnyilvánítások) és a Különfélék (rövid hírek, tudósítások) kapott helyet. Péterfi 1910 végén, 59 évesen minden egyházi tisztségéről lemondott – helyét tanítványai, Gál Kelemen és Gálfi L. rinc vették át. Előbbi ekkor már az Unitárius Kollégium igazgatója, utóbbi pedig a teológia újszövetségi tanszékének professzora volt.

A két világháború közötti időkben a Keresztény Magvet szürke eminenciása, meghatározó szerkesztője Vári Albert (1868-1953) volt. A firtosmartonosi születésű Vári a teológia elvégzése után iskolai tanárként Kolozsvárra, majd lelkészként Kénoson és Székelyudvarhelyen dolgozott. Kolozsvárra visszatérve kollégiumi vallás tanár, később a gyakorlati teológia és az egyháztörténet professzora lett. Önálló munkájaként egyháztörténet, imakönyv és prédikáció-gyűjtemény jelent meg, emellett több mint 200 cikket, tanulmányt írt; alapító tagja és alelnöke volt az Unitárius Irodalmi Társaságnak. A Keresztény Magvet szerkesztésébe 1922-ben (az első világháborút követően kényszerű szünet után) kapcsolódott be; Borbély István, Kelemen Lajos, Varga Béla és mások társaságában. Az új szerkesztők ekkor így fogalmazták meg a folyóirat misszióját: „Lobogó, mely állandóan ébren tartja hitünk és vallásunk igazságait. Csatorna, amelyen át tisztultabb keresztény hit és életfelfogás ömlik a szívekbe. Élő vérkeringés, mely újjá szüli, tisztább és tetszetesebb formákba öltözteti a keresztény hit eszméit és életigazságait.

Irányt, amely megérzi a világ hasonló gondolkodású keresztényeinek a haladási és fejlődési irányát, s mutatja nekünk is az utat, amely felé törnünk kell. Gyűjtő lencse, mely összefogja a keresztény igazságok szétszórt sugarait, hogy az általánosan világosabbá és termékenyebbé tegye egyházi életünket.”

Az 1920-as évek útkeresése, anyagi bizonytalansága után a folyóirat 1929 és 1944 közötti, felfelé ívelő periódusában Vári Albert volt a Magvet egyetlen szerkesztője. A Péterfi-korszakban kialakult rovatstruktúrán Vári keveset változtatott: az egyes lapszámokat Egyházi dolgozatok (predikációk, imák, emlékbeszédek) nyitották, majd Hittani-bölcseleti dolgozatok következtek. A nevelés- és oktatásügyi, valamint az egyháztörténeti rovatban Gál Kelemen volt a legszorgalmasabb munkatárs, aki a többi között folytatásokban közölte Brassai Sámuelről írt monográfiáját. A harmincas években unitárius költők (így Pálffy Márton, Gyallay Pap Sándor, Szabédi László) alkotásait is közölték, majd következett az egyházi élet bemutatása, az aktuális hírek és tudósítások, végül a Külföldi szemle és a Különfélék rovat. Vári Albert nagy érdeme, hogy a folyóirat ebben az időkben – a Keresztény Magvet füzetek címmel – önálló sorozatot indított, amelyben 1944-ig (erdélyi és magyarországi szerzők tollából) összesen 46 kiadvány jelent meg. Sajnálatos, hogy ezeknek teljes sorozata egyetlen könyvtárban sem található meg – részletes könyvészeti leírásuk Gaal György tanulmányának függelékében olvasható. Vári hetvenöt éves korában nyugalomba vonult, s ezután a román kommunista diktatúra huszonhét évig nem engedélyezte, hogy a Keresztény Magvet megjelenjen. Az 1971-es újraindítás Kiss Elek püspök, Kovács Lajos főszerkesztő, Erdő János teológiai tanár, Szabó Árpád és Szabó Dezső lelkészek, valamint Sebe Ferenc és Szathmáry János eladótanácsosok nevéhez fűződik – de ez már egy másik történet.

Retkes Attila

Könyvbemutató Sepsiszentgyörgyön

Budapesti vendégeket fogadott a sepsiszentgyörgyi unitárius gyülekezet, akik a magyarországi város unitárius egyházközségének történetéről szóló kiadványt hozták el városunkba.

Szerkesztője Erdélyben Budapestre telepedett ismert író-hírlapíró, Szaniszló József, aki egy időben a Bukarestben megjelent Munkásélet hetilap sepsiszentgyörgyi tudósító-

ja volt, jelenleg a Szászhalombattai Hírtűkör munkatársa. Mint az egyház pályázatának nyertese, a keblitanácsi főszerkesztő könyvek adataira támaszkodva írta meg tudományos igényű, monografikus, de ugyanakkor ismeretterjesztő munkáját.

A szerkesztő Czeglédi Zoltán mutatta be. A könyvről maga a szerkesztő, aki a Nagy Ignác utcai egy-

házközség lelkésze, Kászoni Kövendi József és Kiss Mihály hódmezővásárhelyi unitárius lelkész társaságában érkezett Háromszékre. Útjukon elkísérte az erdélyi vidéki származású Gazdag Árpád unitárius lelkész, eladótanácsos. Kászoni tiszteletes bemutatta a Pecze Samu (1854–1922) műépítész által tervezett, Nagy Ignác utcai 120 éves neogótikus

templomot, mely ma is építészeti remeknek számít. Nem véletlen a mai közeledés – emelte ki beszédében t. Kovács István sepsiszentgyörgyi unitárius lelkész –, hiszen egybeesik nemcsak a nemzet egyesítésének örömteli valóságával, hanem akár annak szerves részeként is lehet tekinteni a magyarországi unitárius egyháznak az erdélyi történelmi unitárius egyházzal való egyesítését, ami hamarosan valósággá lesz.

Háromszék napilap, Kisgyörgy Zoltán, Sepsiszentgyörgy

♥ Postásné Balázs Ildikó

filléres emlékeink

Emlékeim Erdélyr I

1968-ban jártam el ször Erdélyben, Kolozsváron, 120 évvel az 1848-as Szabadságharc és Forradalom után. Ez azért is fontos számomra, mert dédapám szüleit Avram Iancu csapatai megölték Verespatakon. Persze nemcsak a szüleit, hanem 300 magyart is Verespatakon, Abrudbányán 600-at. Mindez, 1849 május 7-én kezdődött.

Nézzük a történelmi kronológiát 1849-ből:

Május 7. Kossuth Görgeit nevezi ki hadügyminiszternek; megérkezéséig Klapka György viszi a miniszteriumi ügyeket. Perczel győzelmet arat Uzduinnál. A román felkelők támadást indítanak Abrudbánya ellen.

Május 8. Károlyi Miksa alezredes győzelmet arat Fehértemplomnál. A román felkelők beveszik Verespatakot.

Május 10. Perczel bevonul Pancsovára. A magyarok kivonulnak Abrudbányáról; a román felkelők tömegmészárlást rendeznek a településen.

Május 16. Görgei nehézlövegekkel löveti a budai várat; a királyi palota kigyullad. Bem bevonul Orsovára. Zassz cári tábornok Lomnánál rajtaüt a magyar előőrson. Hatvani Imre visszaveszi Abrudbányát.

Május 17. Hatvani csapatai Verespataknál és Bucsumnál összecsapnak a román felkelőkkel. Éjszaka sikertelenül végződő magyar roham indul a budai vár ellen.

Május 19. Hatvani Imre kivonul Abrudbányáról; a menetoszlopot a románok szétverik; a magyarok kiűrik Brádot és Kőrösbányát.

Dédapám ekkor két éves volt, csodálatos módon megmenekült, mert egy román asszony a szoknyája

alá bújtatta a fiúcskát. Megmenekülésének története szájról szájra járt nagyanyám családjában, így jutott el hozzám is. Egyébként ennek a két éves fiúcskának az édesapja, az én ükapám volt unitárius vallású a családukbán.

Harmincéves korában megszülettem és vette feleségül a 19 éves Johannát. Ebből a házasságból született a nagyanyám és még nyolc gyerek. Apám mindig mesélt az Erdélyben élő rokonokról, így adódott, hogy 20 éves koromban megláthattam azt a földet, amely nagyszüleim hazája volt és megismerhettem személyesen is őket. Csodálatos két hetet tölthettem itt. Jártam a kolozsi házban, ahol nagyanyám testvére, apám keresztanyja fogadott. Fürdhettem a kolozsi sóstóban, amely egy sóbánya helyén keletkezett. Apám „dörgőnek” nevezte, annyira sós, hogy feldobja a testedet a víz tetejére, válladon kristály virágok keletkeznek a sótól. Végig túráztam a tordai hasadékot. Felkerestem a Házsongárdi temetőt, ahol sok rokonom alussza örök álmát ismert hírességekkel együtt.

Jártam a kolozsvári Magyar Színházban és Operában unokán vérem jóvoltából, aki akkor nagybátyus volt. Öccse révén a könnyű művészet is élvezhettem, mert egy tánczenekarban zenélt. Sajnos az akkori zenésztársai közül már ketten is az égi zenekarban játszanak.

Akkor 1968-ban beleszerettem Erdélybe, seim földjébe. Azóta is, amikor tehetem, elmegyek. Barátaimat, gyerekeimet is arra biztatom, hogy Erdélyt látni kell, mert ha egyszer elmész oda, soha nem felejtjed el csodálatos hegyeit, fenyveserdeit, csobogó forrásait és vágyódsz vissza.

Tájékoztató az erdélyi egyházi táborokról

A gyermekek és fiatalok valláserkölcsei nevelésének nagyhatású lehetősége a táboroztatás. Ezért a tábori kultúra fejlesztése fontos feladatunk. Ezt az Erdélyi Unitárius Egyház – a VEN Bizottság javaslatára – egyfelől a helyi és körüli táborok pénzügyi és szakmai támogatásával, másfelől egyetemes egyházi szintű táborok szervezésével kívánja elérni. Jelen tájékoztató a nyári tábori kiírásokat ismerteti, amely táborokba a magyarországi egyházrészhez tartozó gyermekeket és konfirmandusokat is szeretettel várjuk.

Az Erdélyi Unitárius Egyház, együttműködésben az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylettel, immár 18. éve szervezi meg nyári gyermektáborait. Az idén két újdonsággal jelentkezőnk: a gyermektáborokat korcsoportos bontásban hirdetjük meg, ami hatékonyabb foglalkozást tesz lehetővé, és az idén első ízben külön táborot hirdetünk a frissen konfirmáltak számára. Ez utóbbival hármas célt tűzünk magunk elé: a konfirmációi felkészítés – a hitértés és hitelmény – elmélyítését, az ifjúsági egyletekbe való betagozódás elősegítését és a középfokú iskolaválasztás tudatosabbá tételét.

I. Gyermekek- és ifjúsági táborok

- *Várfalva, július 4-10., 12-14 éveseknek (70 hely)*
- *Homoródalmás, július 18-24., 10-13 éveseknek (55 hely)*
- *Várfalva, július 19-24., 9-11 éveseknek (70 hely)*

Testvérek esetén a szülők hozzák meg az ésszerű döntést, hogy gyermekeiket külön küldik a korcsoportoknak megfelelő táborokba vagy együtt az általuk választott táborba. A táborokba a mozgótáborról függetlenül a konfirmandusok is jelentkezhetnek.

A táborok idején témája a négy elemre épül, úgymint a föld, a víz, a tűz és a levegő, amelyeknek a bibliai teremtéstörténettel is összekapcsoltan sokoldalú megközelítése és feldolgozása valósul meg: vallási, tudományos, irodalmi, dramaturgiai, képzőművészeti és szabadterei.

Kérjük a kedves lelkésztestvéreket, hogy segítsenek minél több gyerekeknek eljutni ezekbe a táborokba azok népszerűsítésével, a nehezebb sorsúak anyagi támogatásával és az utazás megszervezésében nyújtott segítséggel! A népszerűsítéshez mellékeljük a kártyákat, amelyek könnyen szétszórhatóak a gyerekek között. Kártyákat kérésre még szívesen küldünk.

II. Konfirmandusok mozgótábor

Augusztus 8-14., az idén konfirmáltaknak (50 hely)

A hetes tábor autóbusszos kirándulás és helyi tevékenységek váltakozása formájában valósul meg. Indulás Kolozsvárról, tehát ide kell megérkezni augusztus 8-án, legkésőbb 14 óráig. Minden nap egy fontos unitárius esemény jelkép mottóját viseli, amely kapcsolódik a helyszínhez. A tábor folyamán felkeressük a fontosabb unitárius nevezetességeket, és néhány helyen hosszabb tábori tevékenységet folytatunk. Útvonalunk utolsó állomása Nagyajta, ahonnan vasárnap reggel visszafelé indulunk Kolozsvár felé, és a gyermekeket a nagyobb utazási csomópontokban átadjuk a szülőknek: Segesvár, Balavásár, Marosvásárhely, Aranyosgyéres, Torda, Kolozsvár. A magyarországi fiatalok számára szükség szerint szállást biztosítunk Kolozsváron, a visszaérkezés éjszakájára.

Tekintettel arra, hogy a táborokat az Erdélyi Unitárius Egyház támogatja központi költségvetése és pályázataival révén, a magyarországi résztvevők esetében az egyéni hozzájárulás valamivel magasabb. Ez mindenki tábor esetében 15.000 Ft, aminek felét előlegként a lelkészhez, másik felét a táborba érkezéskor kell befizetni. A gyermekek és konfirmandusok a lelkész vagy a szülő általi bejelentés sorrendjében kerülnek fel a VEN előadótanácsosnál levél listára.

Isten áldását kérve életükre, kívánunk Önöknek eredményes munkát és jó előmenetelt egyházunk számára!

Kolozsvár, 2011. április 6.

*Bálint Benczédi Ferenc püspök,
Czire Szabolcs, VEN előadótanácsos*

